

รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1

ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
พฤษภาคม 2564

รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
พฤศจิกายน 2564
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

The Internal Supervision Model of Small Size Schools under the
Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 1

Yuttasak Hardkhueab

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education Program (Educational Administration)
faculty of Education Uttaradit Rajabhat University

November 2021

Copyright of Uttaradit Rajabhat University

วิทยานิพนธ์ เรื่อง
รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุดรดิตถ์ เขต 1

ของ
ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ
ได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
ให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง)
ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เกิดโต)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา รุจิเมธาภาส)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์)
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์และเลขานุการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หยกแก้ว กมลวรรณ)
ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษาประจำหลักสูตร

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาวณี สัตยาภรณ์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
ผู้วิจัย	ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ
ปริญญา	หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา รุจิเมธภาส

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการ และรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 99 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 99 คน รวมจำนวน 198 คนและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการวางแผน การนิเทศ ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข และด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สำหรับรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย หลักการที่เน้นการมีส่วนร่วม การวางแผน และการทำงานเป็นทีม มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้นิเทศมีความรู้ ความเข้าใจ และนำรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนวิธีการดำเนินการ มีขั้นตอนคือ การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา การวางแผน การปฏิบัติการ การประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข และการจัดระบบสนับสนุน ส่วนเงื่อนไขความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตระหนัก ให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน มีความพร้อม โดยมีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล

และนำผลการนิเทศมาปรับปรุงอยู่เสมอ

คำสำคัญ : รูปแบบ, การนิเทศภายใน, สถานศึกษานาตเล็ก

Abstract

Title	The Internal Supervision Model of Small Size Schools under the Office of Uttaradit Primary Educational Service Area 1
Author	Yuttasak Hardkhlueab
Degree	Master of Education Program (Educational Administration)
Advisor	Assistant Professor Dr. Phimphaka Thammasit
Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Sukunya Rujimethabhas

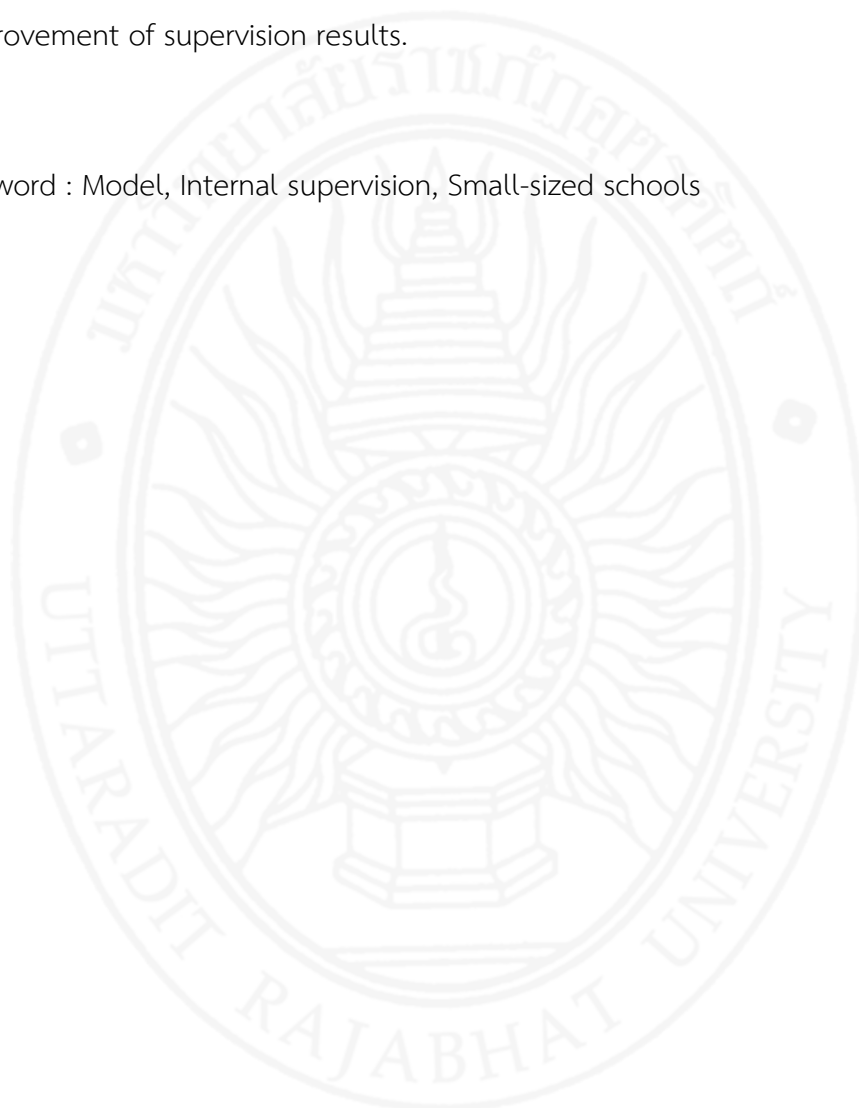
The purposes of this research were to study conditions, need, and a model of internal supervision of small-sized schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1. The population was 99 small-sized school administrators and 99 teachers responsible for academic affairs, comprising 198 participants in total, as well as 9 experts. The instruments for data collection were a questionnaire and a group discussion. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results revealed that overall, the internal supervision of small-sized schools under Uttaradit Primary Educational Service Area Office 1 was at a moderate level. When considering each aspect, the supervision and the internal supervision support system were at a high level. The supervision planning, evaluation and improvement, as well as the need for internal supervision survey were at a moderate level. In addition, the need for internal supervision of the small-sized schools was at the highest level.

With regard to the internal supervision model, it was comprised of the principles that emphasized participation, planning, and teamwork. The model aimed to enhance the knowledge and understanding of administrators and supervisors as well as to encourage them to apply the internal supervision model to develop

educational quality. As for operation, the operational steps were as follows: need for internal supervision survey, planning, operation, evaluation, improvement, and support system organization. In addition, the success factors were the awareness of the school administrators and teachers, their readiness to formulate a policy and supervision plan, the implementation of the plan, evaluation, and ongoing improvement of supervision results.

Keyword : Model, Internal supervision, Small-sized schools

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา รุจิเมธาภาส อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้กรุณาให้คำแนะนำข้อคิดเห็นตรวจสอบ และแก้ไขร่างวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาเสียสละเวลาในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ข้อมูลในการทำวิจัย จนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณประโยชน์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณแห่งความดีนี้แด่คุณบิดา มารดา ครอบครัว และญาติพี่น้อง ตลอดถึงเพื่อนร่วมงานที่เป็นกำลังใจโดยตลอด ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา.....	10
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับรูปแบบ.....	44
บริบทสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	62
ประชากร/กลุ่มเป้าหมาย.....	62

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	66
การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	98
สรุปผลการวิจัย.....	98
อภิปรายผล.....	99
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม.....	105
ภาคผนวก.....	112
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	113
ภาคผนวก ข สำเนาหนังสือราชการ	115
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	130
ภาคผนวก ง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม.....	137
ประวัติย่อผู้วิจัย	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ 1 กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา	31
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ	69
ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	70
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา	70
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง	71
ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน..	71
ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน	72
ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นรายข้อ	73
ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการนิเทศ เป็นรายข้อ	75
ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติกรนิเทศ เป็นรายข้อ	78
ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข เป็นรายข้อ	80

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศ
ภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน เป็นรายชื่อ..... 82

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	9
ภาพที่ 2 รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก	97

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกสังคมในยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการแข่งขัน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การค้า การติดต่อสื่อสาร หรือการคมนาคม ล้วนแล้วแต่มีการเข้าถึงข่าวสารอย่างรวดเร็วซึ่งทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ประเทศที่เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและสังคมแห่งการเรียนรู้ประเทศนั้นก็จะมีความเจริญก้าวหน้า มีความมั่นคงและได้เปรียบทางการแข่งขันเนื่องจากเป็นประเทศที่ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพและมีการพัฒนา จึงจะสะท้อนให้เห็นความสำคัญของการศึกษาในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะของแรงงานไม่ตรงกับความต้องการ ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิกฤตค่านิยมทัศนคติและพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทัศนคติ และพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น.11-12)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกายความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิด มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วย หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดจุดมุ่งหมายแนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระที่เรียนตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนในสถานศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เจตคติและพฤติกรรมตามมาตรฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้ตามบริบทของท้องถิ่นและชุมชน มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ หรือจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับความ

ถนัดความสามารถและความสนใจของผู้เรียนและจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนตามขีดความสามารถทำให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์และสมดุล ทั้งร่างกาย สังคม อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.1-3)

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในบทบัญญัติมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ซึ่งกำหนดขอบข่าย และกิจการบริหารและการจัดการสถานศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียนระดับสถานศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติการประเมินจึงเป็นส่วนสำคัญของสถานศึกษาในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องรู้เข้าใจ และมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อและนวัตกรรม การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การศึกษาการพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือการพัฒนางานวิชาการสถานศึกษาอื่นการส่งเสริมและการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัวองค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น.34-35)

จากขอบข่ายและการบริหารจัดการงานวิชาการดังกล่าวจึงเป็นงานที่สำคัญส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนโดยตรง ทำให้เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่จะต้องร่วมมือกันซึ่งภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาคือ การนิเทศ โดยเฉพาะการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะช่วยแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่บกพร่องด้านวิชาการให้มีการพัฒนา และส่งเสริมให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับคุณครูและนักเรียน จึงย่อมทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าบุคลากรภายนอก เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว การนิเทศภายในสถานศึกษา จึงตอบสนองความต้องการของบุคลากร ในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด ความสำคัญของการนิเทศการศึกษาถือว่ามีความสำคัญต่อการจัด

การศึกษา การนิเทศการศึกษานับว่าเป็นประโยชน์ต่อครู เพราะว่าการนิเทศช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าครูยังมีความสนใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ในห้องเรียน ครูก็จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์แบบและจะมีความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานทุกด้าน สนับสนุนให้ครูสามารถประเมินผลการทำงานได้ด้วยตนเอง ครูสามารถมองเห็นด้วยตนเองว่าตนเองประสบผลสำเร็จในการสอนได้มากน้อยเพียงใด ช่วยครูให้ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ครูผู้สอนแต่ละคนสามารถสังเกตการทำงาน หรือการสอนของครูคนอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงการสอนของตน ครูแต่ละคนสามารถให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูด้วยกันเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาการสอนอย่างกว้าง ๆ ภายในโรงเรียน การวางแผนฝึกหรือให้บริการเสริมวิชาการการพัฒนาหลักสูตร และการกระตุ้นให้ครูผู้สอนทำงานวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของครูกับกลุ่มครูด้วยกันและการนิเทศจะเป็นกระบวนการที่ทำทลายความสามารถของครูให้มีความคิดเชิงนามธรรมสูงขึ้น ในขณะที่ปฏิบัติงานครูผู้สอนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับซึ่งเป็นมาจากผลการประเมินข้อมูลเหล่านี้ จะสะท้อนให้เห็นข้อดีและข้อเสียของการปฏิบัติงานรวมทั้งแนวคิดหลายแนวทางที่จะใช้เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำทลายและช่วยพัฒนาแนวคิดเชิงนามธรรมของครูให้สูงขึ้นด้วย(วัชรวิภา เลาเรียนดี, 2550, น.12-13) ดังนั้น การจัดการศึกษาด้วยกระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศนั้น เป็นกระบวนการหรือวิธีการที่บุคลากรภายในสถานศึกษาจัดขึ้นเป็นระบบที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสมจนบรรลุตามแผนที่วางไว้ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันการนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์จากภายนอกนั้นไม่สามารถจะทำได้อย่างทั่วถึงเนื่องจากจำนวนศึกษานิเทศก์มีน้อยไม่เพียงพอเมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการของครูผู้สอนในสถานศึกษาตลอดจนความรู้ของศึกษานิเทศก์ก็ไม่สามารถครอบคลุมไปทุกสาขาวิชา เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นปรากฏการณ์ทางการศึกษาที่ทำทลายผู้บริหารการศึกษาในทุกยุคทุกสมัย กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามแก้ปัญหาสถานศึกษาขนาดเล็กตั้งแต่อดีตที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่องเมื่อพบอัตราการเกิดของประชากรได้ลดลงตามลำดับได้ส่งผลให้จำนวนประชากรในวัยเรียนลดลงประกอบกับอัตราการย้ายของประชากรจากชนบทเข้าสู่เมืองเป็นจำนวนมากดังนั้นจึงทำให้นักเรียนที่เป็นตัวป้อนให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วประเทศถึง 30,000 กว่าแห่งจึงลดลงตามลำดับด้วยความตระหนักว่าการที่มีสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นจำนวนมากย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารอัตรากำลังครู กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการมาตรการที่ยุบและรวมสถานศึกษาขนาดเล็กอย่างต่อเนื่องอย่างไรก็ตามมาตรการการยุบและรวมสถานศึกษามีใช่เป็นแนวทางแก้ไขปัญหานั้นที่ประสบความสำเร็จในทุกกรณีชุมชนส่วนใหญ่จะต่อต้านไม่ยอมให้ยุบสถานศึกษาด้วยเกรงว่าลูกหลานจะต้องเดินทางไกลจาก

บ้านจึงมีสถานศึกษาบางส่วนจะไม่ยุบจำเป็นต้องดำรงอยู่แม้จะมีนักเรียนไม่มากนัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, น.2-3) ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พยายามดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กในหลาย ๆ รูปแบบ ให้เป็นไปตามความสมัครใจในระดับพื้นที่ สถานศึกษาขนาดเล็กที่ไม่สามารถยุบรวมได้ ก็ได้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาหลากหลายรูปแบบ เช่น ห้องเรียนเคลื่อนที่ การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามยังพบปัญหาและอุปสรรคบางประการ เช่น นโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนขนาดเล็กไม่ชัดเจน เปลี่ยนแปลงบ่อยไม่ต่อเนื่อง การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างโรงเรียนยังไม่ค่อยดีนักและจากการศึกษาสภาพปัญหาของสถานศึกษาขนาดเล็กที่ผ่านมา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ประสบปัญหาคล้ายคลึงกันใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งในการสอนนั้นพบว่าครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ในสภาพที่ครูไม่ครบชั้นและนักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติทั้งจากสังกัดเดียวกันและจากต่างสังกัด หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด ซึ่งมีสาเหตุมาจากได้รับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้จำกัดและที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในท้ายที่สุดก็ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย ส่วนในด้านการบริหารจัดการที่ผ่านมาผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียนซึ่งมีบริบทที่ต่างไปจากโรงเรียนขนาดอื่น ๆ การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และนำผลของการประเมินงาน/โครงการมาใช้วางแผนปรับปรุงพัฒนางานยังมีน้อย โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งเสริมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนได้ทำวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารจัดการ และการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กตามบริบทของตนเอง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการและการเรียนการสอน(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, น.9)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 สภาพการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยทั่วไปสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมด 161 โรงเรียน เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 99 โรงเรียน ดูแลการจัดการศึกษาใน 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง

อำเภอลับแล อำเภอดรอน อำเภอทองแสนขัน และอำเภอพิชัย เป็นโรงเรียนประถมศึกษา 97 โรงเรียน โรงเรียนขยายโอกาส 2 โรงเรียน มีจำนวนครูทั้งหมด 404 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2563) ภายในพื้นที่บริการแบ่งเป็น 24 กลุ่มเครือข่าย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1, 2563, น.6)

จากสภาพปัญหา เหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว การนิเทศภายในสถานศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญของผู้บริหารที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน เพื่อหารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดความร่วมมือ การส่งเสริม การสนับสนุน เพื่อให้ส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษา การบริหารสถานศึกษา คุณภาพนักเรียน นอกจากนั้นการศึกษาค้นคว้า และกระบวนการพัฒนาในครั้งนี้ ยังเป็นแนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก เพื่อที่จะได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ให้การนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคำถามการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานและความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 คืออะไร
2. รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 99 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 99 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 99 คน รวมทั้งสิ้น 198 คน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน

ขอบเขตเนื้อหาการวิจัย

เป็นการศึกษาสภาพและความต้องการ และรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ตามกระบวนการนิเทศ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 99 โรงเรียน

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การที่ผู้บริหารและคณะครูในสถานศึกษาได้ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง สภาพความสำเร็จที่ผู้บริหารและคณะครูมุ่งหวังที่จะให้เกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยให้ผู้บริหารและครูได้ทำงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือ

เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การสำรวจสภาพความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่ผู้บริหารและครูได้ทำงานร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนของสถานศึกษา การที่สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศสำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานทั้ง 4 ฝ่าย และแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษาการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก การวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษาและนำผลการประเมินที่หลากหลายมากำหนดความต้องการจำเป็นในการภายในสถานศึกษา

2. ด้านการวางแผนการนิเทศ หมายถึง การที่สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายในมีการกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาและจัดทำแผนการนิเทศโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดกิจกรรมคณะนิเทศวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในให้ชัดเจนกำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษาและสถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายในสถานศึกษา

3. ด้านการปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การที่สถานศึกษาประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องพร้อมทั้งมีนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนิเทศภายในมีการประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศ การจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศภายในกำกับติดตามให้การนิเทศภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

4. ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การที่สถานศึกษาตรวจสอบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ความก้าวหน้าในการดำเนินงานนิเทศภายในตามแผนการนิเทศและโครงการนิเทศ ประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศ

ภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศรายงานผลการนิเทศภายใน และแจ้งให้ครูในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน นำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาอาจนำผลข้อมูลการนิเทศภายในและเป็นส่วนหนึ่งของพิจารณาความดีความชอบ โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง

5. ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ กำกับ ติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกตจากการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับ

รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง แนวทาง การทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูในสถานศึกษาที่จะร่วมมือช่วยเหลือกันพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วิธีดำเนินการ และเงื่อนไขความสำเร็จ

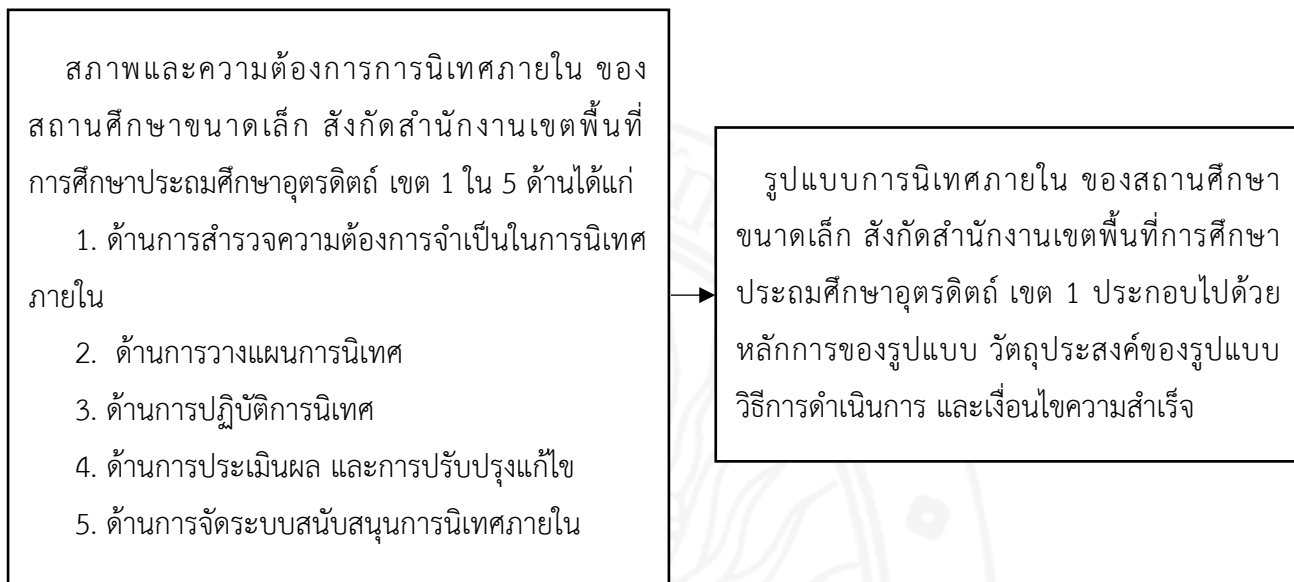
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพและความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 เพื่อใช้ในการวางแผนและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา

2. ได้รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ที่เป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาขนาดเล็กนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตต์ เขต 1 และรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตต์ เขต 1 โดยผู้วิจัยศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.2 หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.3 ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.4 ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.5 ขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.6 กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา
 - 1.7 บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับรูปแบบ
 - 2.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 2.2 ประเภทของรูปแบบ
 - 2.3 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - 2.3 การพัฒนารูปแบบ
3. บริบทสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตต์ เขต 1
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของครูให้มีประสิทธิภาพในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และช่วยให้ครูได้พัฒนาความรู้ ความสามาถ ทักษะในด้านการเรียนการสอนในลักษณะที่หลากหลาย สำคัญอย่างมากต่อการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูซึ่งเป็นผู้สอนหลักในสถานศึกษา

ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานทางการนิเทศ ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น.527) ให้ความหมายไว้ว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับบุคลากรในโรงเรียนในการแก้ไขปรับปรุงการพัฒนาการทำของครูให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน

กัลยา หอยทอง (2544, น.9) กล่าวว่า “การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึงความพยายามของบุคลากรภายในโรงเรียนที่นับตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน และคณะครู พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อส่งผลให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพ”

นิยม สะอาดแก้ว (2545, น.9) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามภารกิจหลัก คือ การสอนหรือการสร้างเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมให้เต็มวัยและตามศักยภาพ โดยความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน

นวลจันทร์ พูลสวัสดิ์ (2546, น.15) กล่าวว่า การนิเทศภายใน หมายถึง ความพยายามทุกวิถีทางของบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์และครูผู้สอนที่จะนำไปแก้ไขปรับปรุง แนะนำ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้บรรลุจุดหมายตามที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนา สร้างสรรค์การปฏิบัติงานของครูต่อการศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นด้วย

สุมน อมรวิวัฒน์ (2546, น.8) กล่าวว่า นิเทศ โดยศัพท์หมายถึง คำอธิบายการชี้แจง การแสดง การจำแนก การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนรู้ของนักเรียน

ชาญชัย อาจิณสม่าจาร (2547, น.22) กล่าวว่า “การนิเทศภายในโรงเรียน คือ กระบวนการสร้างสรรค์ที่ไม่หยุดนิ่งในการให้คำแนะนำและการชี้ช่องทางในลักษณะที่เป็นกันเองแก่ครูและนักเรียนเพื่อการปรับปรุงตัวของเขา ตลอดจนสภาพการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่พึงประสงค์”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น.179) ให้ความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า เป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการ และครู-อาจารย์ที่บริหาร มอบหมายดำเนินการ โดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงานและใช้ศักยภาพการ

ทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวมให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานการศึกษา

กรองทอง จิรเดชากุล (2550, น.4) กล่าวว่า “การนิเทศภายในโรงเรียน คือกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา โดยการระดมสรรพกำลัง สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ที่ตรงกับความต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร”

วัชรา เล่าเรียนดี (2550, น.130) กล่าวว่า “การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการนิเทศการศึกษาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่จัดดำเนินการในโรงเรียน โดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง”

ฉวีวรรณ พันวัน (2552, น.9) สรุปไว้ว่าการนิเทศการศึกษา หมายถึงกระบวนการร่วมกันทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพตามจุดหมายของหลักสูตรจากความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียนหมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกัน ระหว่างบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนางานในวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษาที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สรุปได้ว่าการนิเทศภายในเป็นกระบวนการร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียนในการปรับปรุง พัฒนาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพิ่มพูล ร่มศรี (2558, น.22) สรุปไว้ว่าการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ

Glickman (2007, p.6) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาว่า เป็นแนวคิดเกี่ยวกับงานและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการสอนในเรื่องหลักสูตร การจัดครูเข้าสอน การจัดสื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมและพัฒนาครู รวมทั้งการประเมินการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การทำงานร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และคณะครูภายในโรงเรียนที่พยายามจะก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู โรงเรียนสามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ

ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ ผู้เรียน

หลักการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา ดำเนินการโดยใช้ ภาวะผู้นำ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ การประสานงาน และการใช้ศักยภาพในการปฏิบัติงาน อย่างเต็มที่ อันจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้นโดยส่วนรวม ซึ่งมีนักวิชาการและ หน่วยงานได้กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สัจด์ อุทรานันท์ (2530, น.15-18) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษาซึ่ง ประกอบด้วย 3 หลักการใหญ่ ๆ ดังนี้

หลักการที่ 1 การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยการจัดทำการนิเทศต้องมีการทำงานเป็นขั้นตอน (Steps) มีความ ต่อเนื่อง (Continuity) ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Interaction) ในหมู่ ผู้ปฏิบัติงาน

หลักการที่ 2 การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียน แต่การดำเนินงาน นั้น ต้องผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ใช่การจัดทำกับนักเรียนโดยตรง แต่การ นิเทศการศึกษาเป็นการทำงานโดยผ่านตัวครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นการทำงานร่วมกันของ ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาบุคคลเหล่านี้ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการที่ 3 การนิเทศการศึกษานับบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งไม่ได้ หมายถึงเฉพาะบรรยากาศแห่งการทำงานร่วมกันเท่านั้น และจะหมายรวมถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงบทบาท ในฐานะผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนการยอมรับผิดชอบต่อผลงานร่วมกันด้วย

กรมสามัญศึกษา (2542, น.58) ได้กำหนดหลักการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ ซึ่ง ครอบคลุมถึงวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลการนิเทศ ซึ่งควรมาจากการรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ และสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือได้

2. การปฏิบัติการตามวิธีทางประชาธิปไตย การเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ เกียรติซึ่งกันและกัน เปิดใจกว้าง ยอมรับในการประเมินตนเอง ยอมรับในเหตุผลและปฏิบัติตาม ข้อตกลง ตลอดจนใช้ความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมาย

3. การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาความสร้างสรรค์ โดยการแสวงหาความสามารถพิเศษของครูแต่ละบุคคล เปิดโอกาสให้ได้แสดงออกและสนับสนุนส่งเสริมความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

4. การปฏิบัติงานตามกระบวนการกลุ่มและการมีส่วนร่วม เน้นความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงาน โดยยึดวัตถุประสงค์การทำงานร่วมกัน การช่วยเหลือและแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ร่วมคิด ร่วมพัฒนา ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของงานโดยส่วนรวม

5. การปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพ เน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ มีการควบคุมติดตามผลการดำเนินงานและผลการผลิตอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

6. การปฏิบัติงานโดยยึดวัตถุประสงค์ ก่อนการดำเนินงานทุกครั้งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำงานไว้อย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542, น.43-44) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศภายในที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ดังนี้

1. การนิเทศภายในจะต้องทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอนการนิเทศ
2. บุคลากรที่เป็นหลักการสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยความร่วมมือของคณะครูในสถานศึกษา
3. กานิเทศภายในสถานศึกษา จะต้องสอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาของครูและของสถานศึกษา และสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของครู
4. เป้าหมายสำคัญในการนิเทศ คือ การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจหลัก คือ การสอน หรือการเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านให้เต็มตามวัยและเต็มศักยภาพ โดยมีหลักสูตรเป็นกรอบกำกับในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, น.24-25) ได้กล่าวถึงการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา มีหลักการดำเนินการโดยสรุป ดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นภาระของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยบริหารหัวหน้าหมวดวิชา และคณะครูอาจารย์ภายในสถานศึกษา มีหน้าที่นิเทศกันเอง
2. ประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายการนิเทศระดับเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มโรงเรียน และแหล่งวิทยาการ ให้บริการช่วยเหลืองานวิชาการของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและคล่องตัว
3. การนิเทศภายในโรงเรียนจะได้ผลดี ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูด้วยกัน ได้รับขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา และยอมรับในความสามารถของผู้ให้การนิเทศ พร้อมทั้งผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษาให้การสนับสนุนด้วย

หลักการนิเทศภายในสถานศึกษาที่นักวิชาการและหน่วยงานได้กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปเป็นหลักการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นงานพัฒนาวิชาชีพ เป็นภาระของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา มุ่งพัฒนาไปที่ตัวครู ให้ครูสามารถคิดและลงมือปฏิบัติและพัฒนาให้ดีขึ้น การส่งเสริม สนับสนุน หรือให้ความช่วยเหลือครูให้ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจหลัก คือ การสอน หรือการเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกด้านให้เต็มตามวัยและเต็มศักยภาพ โดยมีหลักสูตรเป็นกรอบกำกับในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การนิเทศภายในโรงเรียนจะได้ผลดี ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูด้วยกัน ได้รับขวัญและกำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา และยอมรับในความสามารถของผู้ให้การนิเทศ พร้อมทั้งผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษาให้การสนับสนุนด้วย

3. การนิเทศภายในสถานศึกษาโดยยึดความมุ่งหมายการนิเทศ ก่อนการดำเนินงานทุกครั้งมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ออกแบบการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้งานบรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา

จากรูปศัพท์คำว่า Needs assessment มาจากคำว่า ความต้องการจำเป็น (Needs) คำว่าการประเมิน (Assessment) ซึ่งทั้งสองคำมีความหมายดังนี้

ความต้องการจำเป็น (Needs) มีความหมายตามพจนานุกรมของ Webster ว่าหมายถึง บางสิ่งบางอย่างที่เป็นความจำเป็นในอันที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความปรารถนาหรือความต้องการได้ (Webster's Encyclopedic dictionary 1994, อ้างถึงใน คมศร วงษ์รักษา, 2540, น. 10)

ความหมายความต้องการจำเป็นตามทัศนะของนักการศึกษามีหลากหลาย ในที่นี้ผู้วิจัยรวบรวมจากที่มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

สุวิมล ว่องวานิช (2538, น.52) ให้ความหมายของความต้องการจำเป็นไว้ว่า เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังหรือสิ่งที่ต้องการ (Expected or desired outcome) กับสิ่งที่ปัจจุบัน (Current outcome) โดยความแตกต่างที่เกิดขึ้นจะบอกถึงสภาพปัญหาที่มีอยู่

คมศร วงษ์รักษา (2540, น.12) ให้ความหมายของความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง สภาพที่ต่างกันหรือไม่สอดคล้องกันของเหตุการณ์หรือผลการปฏิบัติงานที่ควรจะเป็น และสภาพที่แตกต่างกันนี้จะก่อให้เกิดผลเสียกับหน่วยงานได้ แต่ถ้าความต้องการจำเป็นได้รับการสนองหรือปรับปรุงให้ดีขึ้นจะส่งผลให้หน่วยงานมีการพัฒนาขึ้นไปด้วย

ปิยมาภรณ์ โชคอวยชัย (2540, น.17) ให้ความหมายของความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง สภาพปัญหาวิกฤตที่พบอยู่ในสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันและต้องการได้รับการแก้ไขตามการรับรู้ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ซึ่งถือเป็นความต้องการจำเป็นตามความรู้สึกหรือการรับรู้

สุวิมล ว่องวานิช (2542, น.13-14) ได้ให้นิยามความต้องการจำเป็นไว้เป็น 2 นัย คือ ความต้องการจำเป็นที่เป็นค่านามและความต้องการจำเป็นที่เป็นคำกริยา ความต้องการจำเป็นที่เป็นค่านาม หมายถึง ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและสภาพที่พึงปรารถนาหรือที่ควรจะเป็น ความแตกต่างดังกล่าวแสดงถึงภาวะที่ไม่เป็นที่พึงพอใจ ซึ่งจะสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนความต้องการที่เป็นคำกริยา หมายถึง สิ่งที่ต้องการหรือสิ่งที่พึงปรารถนาเพื่อที่จะนำมาจัดช่องว่าง อันได้แก่ แนวทางแก้ไขปัญหา วิธีทาง ที่จะไปสู่จุดมุ่งหมาย จากค่านิยม 2 ในนี้จึงทำให้เกิดค่านิยม 2 ประเภทใหญ่ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าเป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ กับ การนิยามความต้องการจำเป็นว่าเป็นสิ่งซึ่งหากไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดสภาวะที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น

การนิยามความต้องการจำเป็นว่าเป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่จริง การให้นิยามในแนวนี้จะสะท้อนถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เรียกว่าการนิยามตาม “โมเดลความแตกต่าง” (Discrepancy Model)

การนิยามความต้องการจำเป็นว่าเป็นสิ่งซึ่งหากไม่ได้รับการตอบสนองจะทำให้เกิดสภาวะที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น หรือสิ่งที่แสดงให้เห็นแล้วว่ามีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ซึ่งจะต้องเสริมให้กับส่วนที่ขาดหายไปให้มีความสมบูรณ์ขึ้น

Witkin (1984, น.5) เน้นความหมายของความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง สภาพหรือความต้องการทุก ๆ สิ่งที่คนต้องการอย่างเพียงพอที่ควรจะได้รับตามเวลาที่มีความต้องการจำเป็นในสิ่งนั้น

Stufflebeam and Other (1985, อ้างถึงใน คมศร วงษ์รักษา (2540, น.12)) ได้ให้นิยามของความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง สิ่งที่จะต้องได้รับการตอบสนอง หรือก่อให้เกิดประโยชน์เมื่อได้รับการตอบสนอง ความต้องการจำเป็นตามแนวคิดของ Stufflebeam และคณะแยกตามมุมมองที่แตกต่างกัน 4 แบบ ดังนี้

1. มุมมองด้านความแตกต่าง (Discrepancy view) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นคือ ความแตกต่างหรือความขัดแย้งระหว่างสภาพที่พึงประสงค์กับสภาพที่สังเกตได้จากการปฏิบัติจริง
2. มุมมองประชาธิปไตย (Democratic view) ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความปรารถนาหรือความต้องการของคนส่วนใหญ่ ซึ่งถือเป็นกลุ่มอ้างอิงที่เชื่อถือได้
3. มุมมองด้านการวิเคราะห์ (Analytic view) ความต้องการจำเป็น หมายถึง สารสนเทศของสิ่งหนึ่งสิ่งใดในหน่วยงานที่บุคลากรผู้มีความสามารถได้พิจารณาถึงความเห็นว่ามีสำคัญต่อหน่วยงานและจะทำให้เกิดการพัฒนาต่อหน่วยงาน

4. มุมมองด้านการวินิจฉัย (Diagnostic view) ความต้องการจำเป็น หมายถึงสิ่งที่บุคคลได้พิจารณาแล้วว่ามีความบกพร่องหรือขาดหายไปและพิสูจน์ได้ว่าสิ่งที่ขาดหายไบนั้นจะทำให้เกิดความเสียหาย (Harmful) ต่อหน่วยงาน

จากการศึกษาคำนิยามของความต้องการจำเป็นดังกล่าว สามารถสรุปความหมายของความ ต้องการจำเป็นได้ว่า ความต้องการจำเป็น หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริงที่สังเกตได้ ซึ่งความแตกต่างนี้ทำให้เกิดปัญหาและหากไม่ได้รับการแก้ไขหรือสนองตอบจะก่อให้เกิดผลเสียหายแต่ถ้าได้รับการแก้ไขหรือสนองตอบจะเป็นผลดีต่อหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นๆ

ส่วนคำว่า Assessment นั้นตรงกับคำในภาษาไทยว่า การประเมินหรือการประเมินค่า (คมสร วงษ์รักษา 2540, น.13 ; เสนอ ภิรมจิตผ่อง 2544, น.8)

เมื่อรวมคำว่า Needs กับคำว่า Assessment เข้าด้วยกันจึงหมายถึง Need Assessment ซึ่งมีคำแปลว่า การประเมินค่าความต้องการจำเป็น หรือการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

การประเมินความต้องการจำเป็น คือ กระบวนการที่เป็นระบบซึ่งใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริง ส่วนใหญ่จะเน้นที่ความแตกต่างของผลผลิต (Outcome Gaps) จากนั้นมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเรียงความต้องการจำเป็นที่สำคัญมาแก้ไข(Witkin 1984, น.45 ; McKillip 1987, น.54)

สุวิมล ว่องวานิช (2538, น.52) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน (what is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (what should be) ที่มีระบบเพื่อจัดลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยเป็นการระบุความต้องการจำเป็นพิจารณาตัดสินความขัดแย้ง ตรวจสอบสภาพทั่วไปตามธรรมชาติและหาสาเหตุที่ทำให้เกิดความ ต้องการจำเป็น และการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไข การจัดสรรงบประมาณ การจัดทำแผนดำเนินงานขององค์กร

คมสร วงษ์รักษา (2540, น.14) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการกำหนดช่องว่าง (Gaps) หรือความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (Current state or what is) กับสิ่งที่ควรจะเป็น (Desired state what should be) โดยมีการนำช่องว่างที่ได้มาจัดเรียงลำดับสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็นที่สำคัญที่สุดไปดำเนินการต่อไป

ปิยมภรณ์ โชคอวยชัย (2540, น.18) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่าหมายถึง กระบวนการประเมินความแตกต่างระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นหรือสภาพที่คาดหวังกับ

สภาพที่เป็นอยู่จริงหรือสภาพปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข รวมถึงการประเมินความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ แล้วนำผลความต้องการหรือความแตกต่างดังกล่าวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญเพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกและวางแผนโครงการต่อไปในอนาคต

มยุรียี เขียวฉออ่อน (2541, น.10) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง การวิเคราะห์ช่องว่างหรือความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบัน (what is) กับสภาพที่ต้องการหรือสภาพที่ควรจะเป็น (what should be) แล้วจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอันเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา

ศิริรัตน์ ศรีสะอาด (2542, น.8) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นวิถีทางในการหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่เกิดขึ้นจริง และนำความแตกต่างดังกล่าวมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อให้ได้แนวทางในการตัดสินใจว่าควรดำเนินการแก้ไขด้านใดก่อนหลังตามลำดับ

ปานจันทร์ โททอง (2542, น.18) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง กระบวนการในการค้นหาความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่แท้จริงซึ่งเป็นสถานะที่ไม่พึงประสงค์ที่ต้องได้รับการแก้ไข พัฒนา ปรับปรุงให้ความแตกต่างหรือปัญหานั้นลดลง

จากความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นที่กล่าวข้างต้น นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ค่อนข้างสอดคล้องกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นอยู่จริงที่สังเกตได้ แล้วนำผลของความแตกต่างนั้นมาจัดเรียงลำดับความสำคัญ เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจแก้ไขความแตกต่างนั้นต่อไป

นิยามของความต้องการจำเป็นข้างต้นใช้หลักของความแตกต่างระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่ปรารถนา แต่ในบางครั้งนิยามนี้สามารถที่จะปรับหรือขยายหรือกำหนดให้เฉพาะเจาะจงตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ นิยามของความต้องการจำเป็นอาจใช้แทนสภาพปัญหาโปรแกรม แนวทางแก้ไขปัญหา ความปรารถนาก็ได้ (Witkin 1984, อ้างถึงใน อนุชา กอนพวง 2539, น.14) และความต้องการจำเป็นในการวิจัยนี้ ก็ได้มีนิยามที่บ่งชี้ถึงความแตกต่างของสภาพที่ภาพหวังและสภาพที่เป็นอยู่จริงที่สังเกตได้เท่านั้น แต่จะมีลักษณะที่เรียกว่า ความต้องการจำเป็นตามการรับรู้ (Perceived Needs) ในการวิจัยนี้จึงให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่า หมายถึง กระบวนการในการกำหนดสภาพปัญหาวิกฤตที่พบอยู่ในปัจจุบันและต้องการได้รับการแก้ไขเร่งด่วนตามการรับรู้ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ซึ่งหากได้รับการแก้ไขจะเป็นประโยชน์แต่ถ้าไม่สนใจจะก่อให้เกิดผลเสีย

การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญ เนื่องจากการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน การนิเทศจากคนภายนอกจะลดลง ถ้ามีบุคคลซึ่งสามารถทำหน้าที่นิเทศภายในตลอดจนสั่ง

สนับสนุนอื่น ๆ ประกอบกับบุคคลภายในโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถเพียงพอ และเป็นผู้รู้ปัญหาอย่างแท้จริงในการเรียนการสอนของตนเองมากที่สุด การนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนจะทำให้บรรยากาศการนิเทศภายในสถานศึกษาทำอย่างเป็นกันเอง สามารถรู้ปัญหาและแก้ไขได้ตรงจุด และยังสามารถติดตามการปฏิบัติงาน และผลการนิเทศตลอดเวลาซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

อาคม จันทสุนทร (2533, น.36) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในมีความจำเป็น เพราะทำให้เกิดผลดีต่อการบริหารสถานศึกษาหลายประการคือ

1. เป็นการช่วยเหลือกำลังของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษา ซึ่งมีไม่พอที่จะนิเทศการศึกษาได้ทั่วถึง
2. การนิเทศภายในโดยบุคลากรภายในสถานศึกษานั้น ผู้นิเทศอยู่ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในสถานศึกษา ย่อมรู้ปัญหาได้ดีและสามารถแก้ปัญหามาได้ตรงจุดกว่าที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีความคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว ทำให้บรรยากาศการนิเทศเป็นกันเอง ไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนกับศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารการศึกษาภายนอก
4. ผู้นิเทศภายในสถานศึกษาสามารถติดตามผลการปฏิบัติงานหรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลาเพราะอยู่ใกล้ชิดกันและทำให้งานดำเนินการไปถึงจุดหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2540, น.8) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของการนิเทศศึกษาไว้ ดังนี้

1. ปัญหาหลักมี 2 ประการ คือ การนิเทศไม่ทั่วถึง และการนิเทศไม่มีคุณภาพเนื่องจากการเพิ่มของจำนวนครู โรงเรียน และจำนวนศึกษานิเทศก์ที่มีอยู่อย่างจำกัดจึงจำเป็นต้องมีการนิเทศภายในเพื่อโรงเรียนจะได้พัฒนาการนิเทศของตนเองเป็นระบบและต่อเนื่อง
2. ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้สภาพการเรียนการสอน สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนตามไปด้วย ครูต้องพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยไม่หวังพึ่งหรือรอคอยการพัฒนาจากผู้อื่น การปรับตัวการพัฒนาตนเอง ควรที่บุคลากรในโรงเรียนจะต้องตื่นตัวและยึดหลักนิเทศพึ่งตนเองโดยบุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก
3. สภาพและข้อจำกัดของโรงเรียนต่างกัน ดังนั้น การปรับปรุงงานวิชาการ โดยคนภายในซึ่งรู้เรื่องดีที่สุดกว่าคนภายนอก ย่อมทำให้การพัฒนาการนิเทศภายในเป็นไปรวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การยอมรับ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญในการนิเทศภายใน เพราะบุคคลในโรงเรียนสามารถที่จะคัดเลือกผู้นิเทศที่ทุกคนยอมรับได้ จึงทำให้การนิเทศภายในเป็นไปอย่างราบรื่น
5. ปัญหาตัวเร่งที่สำคัญ เช่น ปัญหาการนำไปใช้ สภาพการสอนที่เปลี่ยนไป สื่ออุปกรณ์การสอน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จूरีย์ จันท์เจริญ (2539, น.17) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่มีความจำเป็นต่อคุณภาพการศึกษา เพราะช่วยให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและส่งผลกับนักเรียน

อัญชลี โพธิ์ทอง (2541, น.85) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียน
2. ครูควรได้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาความเจริญทางด้าน การสอน และทางวิชาการ
3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศ เพราะโครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศ ช่วยในการจำแนกคุณภาพครู และยังสามารถช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาบางอย่างในโรงเรียนได้
4. การนิเทศสามารถกระตุ้นนำทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูภายในโรงเรียน โดยเฉพาะกรณีที่น่าเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนงานวิจัยมาใช้เป็นการช่วยในการเก็บข้อมูลในการนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ
5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่ต้องให้ครูทำการพัฒนาต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกันว่าครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูแล้วจะสามารถเป็นครูที่มีประสิทธิภาพได้ตลอดไปโดยไม่ต้องมีการนิเทศ เพราะความก้าวหน้าทางวิชาการมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
6. เพื่อเป็นการให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป ปรัชญาของโรงเรียน เพื่อช่วยในการดำเนินการสอนบรรลุวัตถุประสงค์
7. เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครู และก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัยในการทำงานเพื่อจะได้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายอันเดียวกัน มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภูมิใจในอาชีพที่ตนปฏิบัติอยู่

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น.43) กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศภายในว่า เป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ โดยการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู ให้มีความสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนให้ดียิ่งขึ้นและตรงตามความต้องการพัฒนานักเรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพหรือเรียกว่า “ การสร้างครูมืออาชีพ ” เครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาครู คือ การนิเทศภายในที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

ชนากาญจน์ ศรีเนตร (2558, น.24) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศภายในว่าการนิเทศภายในมีความจำเป็นสำหรับบุคลากรในสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา การนิเทศการเรียนการสอนสามารถ

ก่อให้เกิดความคิดใหม่ ๆ แก่ครูในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนการแสวงหาความรู้และปรับปรุงตนเองให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เนื่องจากบุคลากรในสถานศึกษาเป็นผู้ที่รู้ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาได้ดีที่สุด จึงจำเป็นต้องร่วมกันวางแผน ร่วมกับปฏิบัติการนิเทศ และร่วมกันประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง สภาพความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่ผู้บริหารและครูได้ทำงานร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนของสถานศึกษา

ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา

การนิเทศเป็นการพัฒนาบุคลากร ผู้นิเทศจึงจำเป็นต้องเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการนิเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุผล ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานทางการนิเทศได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิลก (2532, น.306) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือ เมื่อนิเทศแล้วบุคลากรในหน่วยงานได้รับความรู้และมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
 2. เพื่อพัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างสรรค์วิธีทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
 3. เพื่อประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษา เป็นการร่วมมือสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
 4. เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจความสบายใจ และมีกำลังใจในการทำงาน
 5. เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีมีคุณภาพสูง
- บันลือ พุกกะวัน (2537, น.80) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในไว้ 5 ประการ ดังนี้
1. มุ่งพัฒนาบุคลากรให้หน่วยงานได้รับความรู้เพื่อเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น
 2. มุ่งพัฒนางาน หมายถึง งานการเรียนการสอน และสร้างสรรค์งานให้มีประสิทธิภาพ

3. มุ่งเสริมการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาและการนิเทศตลอดจนการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนในอันที่จะได้รับงานกิจการนักเรียน งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้มีประสิทธิภาพตามภาระหน้าที่ผู้บริหารต้องนิเทศครูผู้สอน เพื่อให้ครูผู้สอนสามารถปรับปรุงหรือพัฒนางานให้มีคุณภาพซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และมีสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

อำภา บุญช่วย (2537, น.111) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ไว้ว่า

1. เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนางานบริหารและงานวิชาการ เช่น การกำหนดทางเลือก การสร้างสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

2. เพื่อให้ครูที่สอนได้จัดประสบการณ์ให้กับนักเรียนได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

3. เพื่อให้ครูที่สอนได้ตระหนักถึงปัญหาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ ทั้งสามารถแก้ปัญหาได้

4. เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจแก่ครูที่สอน

5. เพื่อมุ่งให้เกิดความร่วมมือ และประสานงานกันเป็นอย่างดีภายในระบบงาน

6. เพื่อควบคุมมาตรฐานของงานและพัฒนางานในด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ยิ่งขึ้น

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2540, น.3) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อที่จะให้ผู้ทำหน้าที่นิเทศได้ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติกรนิเทศไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยเหลือครูในการพัฒนาและปรับปรุงตนเอง

2. เพื่อส่งเสริมให้มีการปรับปรุงหลักสูตร

3. เพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการสอนของตนให้ดีขึ้น

4. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาซึ่งมีอยู่ในโรงเรียนได้ช่วยเหลือเพื่อนครู

5. เพื่อส่งเสริมให้คณะครูมีความสนใจในอุปกรณ์การสอน

6. เพื่อช่วยเหลือครูในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กให้ดีขึ้น

7. เพื่อช่วยเหลือครูในการประเมินผลนักเรียน

8. เพื่อส่งเสริมช่วยผู้ให้ครูรู้จักประเมินผลโครงการปฏิบัติงานและความก้าวหน้าของตน

9. เพื่อช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จและมีความรู้สึกมั่นคง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น.225) ยังได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการบริหารและงานวิชาการของสถานศึกษา
2. เพื่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. เพื่อสำรวจ วิเคราะห์ วิจัยและประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา

4. เพื่อพัฒนาหลักการ และสื่อการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน และเอกสารทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการ และจำเป็นของสถานศึกษาและครูอาจารย์

5. เพื่อพัฒนาบุคลากรโดยเฉพาะครูอาจารย์ให้มีความรู้ทักษะ และประสบการณ์อันจำเป็นที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน การจัดการศึกษาทั้งให้สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้

กรองทอง จิตรเดชากุล (2550, น.4) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน
2. เพื่อให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีความคุ้นเคย และใกล้ชิดปัญหามากที่สุด

3. เพื่อให้บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเอง และสามารถปฏิบัติงานนิเทศได้อย่างต่อเนื่อง

ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง (2550, น.2) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. พัฒนาคณะ คือ เน้นความรู้ เจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี
2. พัฒนางาน คือ เน้นภารกิจหลัก ได้แก่ การสอน เทคนิควิธีการสอน
3. ประสานสัมพันธ์ คือ เน้นความร่วมมือ ความเข้าใจ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
4. สร้างขวัญและกำลังใจ คือ เน้นการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้เกิดความมั่นใจในการทำงาน

จิณทราน์ อุปาทั้ง (2551, น.21) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ได้ว่า เพื่อพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียน โดยเฉพาะครูให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพที่สูงขึ้น รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้นตามไปด้วย

Glickman (อำภา สุขทองแท้, 2547 ; อ้างอิงมาจาก Glickman, 1990) ได้จัดขอบข่ายงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 5 งาน และในปีการศึกษา 2539 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการกำหนด งานนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย 5งาน ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (Direct Assistance to Teachers)
2. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (Group Development)

3. การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development)
4. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research)

จากแนวคิดเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน พอจะสรุปได้ว่า เพื่อต้องการหาทางพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนในเรื่องความร่วมมือในการแก้ปัญหา การสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน การทำงานเป็นทีมของทีมงาน เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งจะส่งผลโดยตรงไปยังนักเรียนให้มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษา

ขอบข่ายการนิเทศการศึกษาโดยทั่วไปเป็นนิเทศตามโครงสร้างหรือภาระงานของผู้บริหารสถานศึกษา แต่ปัจจุบันการนิเทศมุ่งเน้นการนิเทศเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูเป็นหลัก มีนักวิชาการและหน่วยงานได้กล่าวถึงขอบข่ายการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ ดังนี้

กัลยา หอยทอง (2544, น.12) ได้จัดขอบข่ายงานนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนี้

1. งานนิเทศเกี่ยวกับตัวครู
2. งานนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตร
3. งานนิเทศเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน
4. งานนิเทศเกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน
5. งานนิเทศเกี่ยวกับงานปรับปรุงวิชาชีพครู
6. งานนิเทศเกี่ยวกับการค้นคว้าทดลอง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น.66-68) การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นรูปแบบหนึ่งของการนิเทศการสอนที่มีภารกิจริเริ่มและจัดดำเนินการโดยบุคลากรภายในสถานศึกษา ประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่ผู้นิเทศ และครูทุกคนเป็นผู้รับการนิเทศ มีขอบข่ายการดำเนินงานโดยสรุปดังนี้

1. การนิเทศภายในสถานศึกษามีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ บุคลากรภายในสถานศึกษา เป็นผู้จัดดำเนินการเป็นเจ้าของโปรแกรมการนิเทศความต้องการของครูในสถานศึกษา นั้น ๆ การดำเนินงาน กระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา

2. ผู้นิเทศดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา มีจุดมุ่งหมายหลักว่า เป็นการมุ่งพัฒนาครูผู้สอนภายในสถานศึกษาให้รู้จักวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เพื่อให้การศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายของการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งความสำเร็จของการนิเทศภายในส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนและเห็นความสำคัญของการนิเทศของผู้บริหาร

3. ผู้นิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการ

3.3 ครูอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนแต่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้าน มีประสบการณ์ในการสอน สามารถสาธิตหรือให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อนร่วมงานได้

3.4 ผู้เชี่ยวชาญที่เชิญมาเป็นวิทยากรเฉพาะด้าน

สำนักงานสถาบันราชภัฏ (2546, น.55) ได้กล่าวถึงลักษณะงานนิเทศการสอนหรือการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาว่ามี 10 ประการได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตร เป็นงานที่ออกแบบ ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเพื่อการสอน
2. การจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับนำหลักสูตรไปใช้ การแปลความหมายของหลักสูตร เป็นพฤติกรรมการเรียนการสอน การแนะนำการใช้หลักสูตร อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. การเลือกสรรบุคลากร เป็นการจัดให้มีบุคลากรเพื่อรับผิดชอบในกิจกรรมต่าง ๆ ของการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งการคัดเลือกบรรจุ ทดสอบและการพัฒนาบุคลากร
4. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ การจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนให้เพียงพอตามความจำเป็นต่อการใช้ในการเรียนการสอน เพื่อการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
5. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ การคัดเลือก และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการเรียนการสอน
6. การจัดอบรมประจำการ จัดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่ให้ความก้าวหน้าและก้าวทันความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
7. การปฐมนิเทศจัดให้มีความรู้ เพื่อสามารถเข้าใจและปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ในการปฏิบัติงาน
8. การบริการพิเศษ เป็นการบริการอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการสอนรวมทั้งงานเกี่ยวกับการพัฒนานโยบาย แนวปฏิบัติในการทำงานให้เหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ ในโรงเรียน
9. งานสัมพันธ์ชุมชน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนให้มีความเข้าใจรวมทั้งการดำเนินการด้านบริการการศึกษาให้ชุมชน
10. งานประเมินผล เป็นการประเมินผลการสอนทั้งก่อน ระหว่างและหลังเรียนเพื่อนำมาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น

Glickman (1990, p.23) ได้จัดขอบข่ายงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 5 งาน และในปีการศึกษา 2539 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการกำหนด งานนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วย 5 งาน ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง (Direct Assistance to Teachers)

2. การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (Group Development)
3. การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development)
4. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)
5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Research)

Harris (1985, p.6) ได้เสนอขอบข่ายงานนิเทศภายในโรงเรียนไว้ 10 ประการ ได้แก่

1. การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Developing) เป็นการออกแบบหรือปรับปรุงหลักสูตรที่นำมาใช้ โดยคำนึงถึงบุคคล สถานที่และเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำคู่มือการใช้หลักสูตร การจัดทำมาตรฐานทางวิชาการ การพัฒนาแผนการเรียนการสอนและบทเรียน
 2. การจัดระบบการเรียนการสอน (Organizing For Instruction) คือการจัดทำแผนงานเพื่อนำหลักสูตรไปใช้ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร เวลา อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ขอบข่ายของงานได้แก่ การจัดชั้นเรียน การจัดตารางสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดครูเข้าสอน
 3. การบริหารงานบุคลากร (Providing Staff) คือการสรรหา การคัดเลือกการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากร
 4. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก (Providing Facilities) คือการวางแผนจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจัดอาคารเรียน อาคารประกอบและการพัฒนาคุณลักษณะเครื่องใช้ต่าง ๆ ให้เหมาะสม
 5. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ (Providing Materials) คือการตรวจและการเลือกวัสดุอุปกรณ์การสอนที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพต่อการจัดการเรียนการสอน
 6. การศึกษาอบรมครูประจำการ (Arranging For Inservice) คือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูรู้ความก้าวหน้าและเลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น
 7. การจัดปฐมนิเทศครูใหม่ (Orienting New Staff Member) คือให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และความเข้าใจแก่ครูใหม่
 8. การจัดบริการพิเศษแก่ครู (Relating Special Service) คือการจัดบริการแก่เพื่อนครูเพื่อสนองจุดมุ่งหมายหลักของการสอนในโรงเรียน
 9. การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Developing Public Relation) โดยใช้การเรียนการสอนเป็นสื่อ เช่น การให้ข่าว การขอความร่วมมือ การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งต่าง ๆ
 10. การประเมินการสอน (Evaluation) การวางแผนจัดระบบประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
- สรุปได้ว่า ขอบข่ายการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันกับคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้

ของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ผู้เรียนบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพการศึกษาที่จะช่วยให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และกระบวนการนิเทศการศึกษานั้นถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

สังต์ อุทรานันท์ (2530, น.84) ได้เสนอกระบวนการนิเทศภายในไว้ 5 ขั้นตอน มีชื่อว่า “PIDRE” ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การวางแผนการนิเทศ (Planning - P)
- ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ (Informing - I)
- ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (Doing - D)
- ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing - R)
- ขั้นที่ 5 การประเมินผลการดำเนินงาน (Evaluating - E)

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538, น.84) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษามีกระบวนการทำงานตามขั้นตอน ดังนี้ คือ การวางแผน (Planning) การจัดระบบงาน (Organizing) การดำเนินงาน (Implementing) และการประเมินผล (Evaluating)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น.54-59) ได้ยึดกระบวนการนิเทศที่เน้นกระบวนการพัฒนางานเชิงระบบ ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาและชุมชน แล้วนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่แสดงภาพปลายทางหรือสภาพความสำเร็จของงานโครงการ ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันสอดคล้องกับข้อมูลที่แสดงภาพความสำเร็จของงานหรือดีกว่าหรือสูงกว่า แสดงว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง แต่จะต้องเพิ่มความคาดหวังเพื่อพัฒนาคนต่อไป แต่ถ้าข้อมูลแสดงสภาพปัจจุบันไม่สอดคล้องกับข้อมูลแสดงภาพความสำเร็จของงานหรือด้อยกว่า แสดงว่ามีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่จะประเมินและองค์ประกอบที่จะประเมิน
2. กำหนดสภาพความสำเร็จและเกณฑ์การประเมิน
3. กำหนดแหล่งข้อมูล
4. กำหนดวิธีการ เครื่องมือ และระยะเวลาที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล

5. สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
6. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นสารสนเทศ
8. พิจารณาเปรียบเทียบสารสนเทศที่แสดงถึงสภาพปัจจุบันกับสภาพความสำเร็จของงาน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดเป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่ามีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหรือไม่
9. เขียนข้อความที่แสดงถึงสภาพที่ต้องปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น
10. เรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่จะพัฒนา และนำเสนอให้ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องปรับปรุงอยู่เสมอ

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดพัฒนา

เป็นการวิเคราะห์ผลหรือข้อมูลที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็นและองค์ประกอบที่ส่งผลต่อภาพความสำเร็จของงานเพื่อประโยชน์ในการกำหนดจุดที่พัฒนาและประเมินแนวทางเลือกที่จะพัฒนา ซึ่งการคัดเลือกจุดที่พัฒนาได้อย่างเหมาะสม จะทำให้การนิเทศภายในประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 3 การหาแนวทางเลือกในการพัฒนา

เป็นการพิจารณาเลือกกลยุทธ์ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้มีความเป็นไปได้ หรือมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยคำนึงถึงจุดที่จะพัฒนาและความพร้อมหรือข้อจำกัดของหน่วยงาน การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนามีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลแนวทางเลือกที่จะใช้พัฒนาที่เหมาะสมกับลำดับขั้นพัฒนาการของจุดที่จะพัฒนาหรือองค์ประกอบที่จะพัฒนาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. พิจารณาแนวทางเลือกที่มีความจำเป็นไปใช้ในการพัฒนา
3. พิจารณาข้อดีข้อเสียของแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้
4. เลือกแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดที่จะให้บรรลุความต้องการ
5. กำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา

ขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติ

เป็นการนำกลยุทธ์ที่กำหนดไว้มาลำดับขั้นตอนการดำเนินการ และกำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ
2. กำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการ ได้แก่ งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น
3. กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ
4. วางแผนติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

5. จัดทำแผนนิเทศเพื่อพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน
 6. ประชุมชี้แจงและมอบหมายงานให้ตรงความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน
 7. ผู้ปฏิบัติงานจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานและประสานปฏิทินปฏิบัติงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
 8. ผู้ปฏิบัติงานลงมือปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดไว้ตามปฏิทินปฏิบัติงาน
 9. ผู้ปฏิบัติงานรายงานความก้าวหน้าและผลการปฏิบัติงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด
- ขั้นที่ 5 การติดตาม ประเมินผล และปรับปรุง

เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศ ผลที่ได้ระหว่างดำเนินการและเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการตามแผนนิเทศ ข้อมูลที่ได้นำไปเปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของงาน หากพบว่ายังไม่เป็นไปตามสภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้ก็ต้องพิจารณาว่ามีข้อบกพร่องตรงไหน อย่างไร และหาวิธีการพัฒนาให้ดีขึ้น หรือหากพบว่าการดำเนินการตามแผนนิเทศบรรลุผลที่คาดหวังไว้ แต่จากการดำเนินการพบว่าวิธีการที่ดีกว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่า ก็อาจพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกได้

กรมวิชาการ (2544, น.14) ได้เสนอแนวทางการนิเทศช่วยเหลือการทำงานของครูและสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการกัลยาณมิตร ตามสาระของหลักอริยสัจ 4 สาระสำคัญของกระบวนการกัลยาณมิตร มีดังนี้

ประการแรก คือ การสร้างพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นิเทศ - ผู้รับการนิเทศ / ครู - ศิษย์ / นักเรียน - เพื่อน / พ่อ - แม่ - ลูก / การสร้างเสริมคุณธรรมนั้นเริ่มด้วยศรัทธา ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศจึงต้องจัดกิจกรรมและใช้สื่อการนิเทศ เพื่อสร้างความศรัทธา และความไว้วางใจ

ประการที่สอง คือ การนำหลักกัลยาณมิตรมาผสมผสานในกิจกรรมทุกขั้นตอน ซึ่งถ้าจำแนกกัลยาณมิตรธรรม 7 ตามหลักการสอนแล้ว สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้นิเทศที่เป็นกัลยาณมิตรต้องมีสิ่งต่อไปนี้

1. คุณลักษณะที่น่าเคารพและนับถือ
2. มีคุณสมบัติคือ ความรู้ ภูมิปัญญา ประพฤติดี เป็นผู้ที่ฝึกหัดอบรมตนอยู่เสมอสามารถสื่อสาร สร้างความสัมพันธ์ และแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้รับการนิเทศได้อย่างดี
3. มีคุณธรรม คือ การอดทน ตั้งใจนิเทศด้วยความเมตตา ผู้นิเทศเป็นกัลยาณมิตรจึงมีความจริงใจ มีความรู้จริง มีใจกว้าง นิเทศได้แจ่มแจ้งและชัดเจน

ประการที่สาม คือ การจัดขั้นตอนการนิเทศ ไม่ว่าจะเป็นการปรึกษาหารือ การแนะนำหรือการฝึกอบรม ต้องเป็นไปตามหลักอริยสัจ เน้นความรู้จริงในทุกข์ ค้นคว้าหาเหตุของทุกข์ มุ่งปฏิบัติตามแนวอริยมรรค เพื่อนำไปสู่สภาวะพ้นทุกข์ทั้งสิ้น

ประการที่สี่ มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ ความเมตตากรุณา และความจริงใจที่ทุกฝ่ายมีศรัทธาต่อกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเรียนรู้จากกันและกัน

ด้วย ทั้งนี้ได้หมายความว่า บุคคลจะขาดความมั่นใจในตนเองหรือประเภทคอยพึ่งพาผู้อื่นแต่อย่าง เดียว ต้องสามารถผสมผสานวิธีการฝึกหัดอบรมตนเอง กับวิธีการพึ่งพาและช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้ อย่างดีด้วย มีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความไว้วางใจ ตามหลักกัลยาณมิตร 7 นำคบหา นายกย่อง รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จัก ชี้แจงให้เข้าใจ อดทนต่อถ้อยคำแกล้งเรื่องราวรำลึกได้ ไม่ชักงูใจไปในทางเสื่อมเสีย

2. การกำหนดและจัดประเด็นปัญหา
3. การร่วมคิดวิเคราะห์เหตุของปัญหา
4. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
5. การกำหนดจุดหมายหรือสภาวะพ้นปัญหา
6. การร่วมกันคิดวิเคราะห์ ความเป็นไปได้ของการแก้ปัญหา
7. การจัดลำดับจุดหมายของสภาวะพ้นปัญหา
8. การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาตามแนวทางที่ถูกต้อง

บุญยวีร์ นาราษฎร์ (2556, น.22-23) ได้สรุปกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นขั้นตอนการ ดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ

สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริงตามตัวบ่งชี้ต่าง ๆ ของโรงเรียนในขณะนั้น

ปัญหา หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวังหรือเป้าหมาย

ความต้องการ หมายถึง ความคาดหวังที่จะพัฒนางานให้ดีขึ้นขณะที่ทำงานนั้นมีสภาพ ปัจจุบันอยู่ในระดับที่ไม่เป็นปัญหา

2. ขั้นการวางแผน เป็นการนำเอาข้อมูลผลการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบันและปัญหา ความ ต้องการมากำหนดกิจกรรมและแนวทางการปฏิบัติงานนิเทศสำหรับการเลือกใช้กิจกรรมนั้นจะต้อง พิจารณาให้เหมาะสมกับขนาดของกลุ่มผู้นิเทศและสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการนิเทศ ปัญหาและ สาเหตุของปัญหา ซึ่งต้องพิจารณาร่วมกันอย่างรอบคอบ

3. ขั้นการปฏิบัติการนิเทศ เป็นการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหาร สถานศึกษาหรือผู้นิเทศจะต้องนำหลักกานิเทศ เทคนิค ทักษะ สื่อ และเครื่องมือนิเทศไปใช้ให้ เหมาะสมกับสถานการณ์

4. ขั้นประเมินผลการนิเทศ เป็นการตรวจสอบความสำเร็จของการนิเทศภายใน สถานศึกษากับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศ

เพิ่มพูล ร่มศรี (2558, น.35) ได้สรุปกระบวนการนิเทศการศึกษาว่าเป็นขั้นตอนการ ปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันโดยตลอด มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมการนิเทศ โดยการประเมินสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็น แล้ววิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดพัฒนาและจัดลำดับความสำคัญ
 2. การวางแผนการนิเทศ โดยหาทางเลือกในการพัฒนาออกแบบวิธีการนิเทศ และจัดสรรทรัพยากร
 3. การจัดระบบงาน และการให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำตามแผน
 4. การดำเนินงาน เป็นการปฏิบัติตามแผน
 5. การประเมินผลการนิเทศ
 6. การปรับปรุงแก้ไข
- ซึ่งในทุกขั้นตอนจะต้องมีการจัดการ ประสานงาน การอำนวยความสะดวก และการควบคุม และส่งเสริม สนับสนุนให้ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานไปด้วย

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์กระบวนการนิเทศการศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา						
	สังัด อุทรานันท์ (2530, น.84)	วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538, น.84)	สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น.54-59)	บุญยวีร์ นารายณ์ (2556, น.22-23)	เพิ่มพูล ร่มศรี (2558, น.35)	ความถี่ของข้อมูล
1. การสำรวจความต้องการจำเป็น	-	-	✓	✓	✓	3
2. การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย เพื่อกำหนดจุดพัฒนา	-	-	✓	-	-	1

ตารางที่ 1 (ต่อ)

กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา	สังัด อุทรานันท์ (2530, น.84)	วัลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538, น.84)	สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น.54-59)	บุญบีร์ นาราชภูร์(2556, น.22-23)	เพิ่มพูล ร่มศรี (2558, น.35)	ความถี่ของข้อมูล
3. การวางแผนการนิเทศ	✓	✓	-	✓	✓	4
4. การให้ความรู้ในสิ่งที่จะทำ	✓	-	-	-	-	1
5. การปฏิบัติการนิเทศ	✓	✓	✓	✓	✓	5
6. การสร้างขวัญและกำลังใจ	✓	-	-	-	-	1
7. การประเมินผลการนิเทศ และการปรับปรุงแก้ไข	✓	✓	✓	✓	✓	5
8. การจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน	-	✓	-	-	✓	2
9. การหาแนวทางเลือกในการพัฒนา	-	-	✓	-	-	1

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามแนวคิดของนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งนำมาหาความถี่ของข้อมูลโดยใช้ฐานนิยม (Mode) เลือกประเด็นจากข้อมูลที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ผู้วิจัยได้สรุปและพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1. การสำรวจความต้องการจำเป็น 2. การวางแผนการนิเทศ 3. การปฏิบัติการนิเทศ 4. การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข และ 5. การจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน

จากกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 5 ด้าน มีนักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ความหมายและกล่าวถึง ดังต่อไปนี้

1. การสำรวจความต้องการจำเป็นการนิเทศภายใน

การสำรวจความต้องการจำเป็นการนิเทศภายในเป็นขั้นตอนแรกในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการสำรวจความต้องการจำเป็นการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นพื้นฐานในการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา ผลจากการสำรวจความต้องการจำเป็น แสดงถึงความต้องการในอนาคตที่จะเป็นของสถานศึกษาในการบอกให้เห็นถึงความต้องการที่พึงปรารถนา ตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยสำรวจจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ตามภาระงานและหน้าที่ที่ได้รับหมายหมายในสถานศึกษา

โดยผู้วิจัยได้สรุปความหมายของความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในสถานศึกษา คือ สภาพความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่ผู้บริหารและครูได้ทำงานร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนของสถานศึกษา

ดังนั้น สรุปได้ว่า การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง การสำรวจสภาพความสำเร็จที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่ผู้บริหารและครูได้ทำงานร่วมกันของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนไปด้วยดี โดยการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้น ติดตาม เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียนของสถานศึกษา การที่สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศ สำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานทั้ง 4 ฝ่ายและแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษาการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก การวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษาและนำผลการประเมินที่หลากหลายมากำหนดความต้องการจำเป็นในการภายในสถานศึกษา

2. การวางแผนการนิเทศ

เป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องจากการสำรวจความต้องการจำเป็นการนิเทศภายใน นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการนิเทศ หรือโครงการนิเทศ เพื่อการกำหนด

ทางเลือกในการนิเทศภายใน เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นอย่างต่อเนื่องและมีแบบแผนจากจุดเริ่มต้นจนจุดสุดท้าย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการปฏิบัติงานทุกอย่างถ้าจะให้ประสบผลสำเร็จด้วยดีมีประสิทธิภาพ จะต้องมีการดำเนินงานที่วางไว้อย่างรัดกุม สมเหตุสมผล มีความเป็นไปได้ด้านความพร้อม ทรัพยากร การยอมรับของผู้ปฏิบัติงานและผู้รับผลจากแผน ทั้งจะต้องประกอบด้วยข้อมูลที่เชื่อถือได้ จึงจะเข้าใจว่าการวางแผนจะมีผลสำคัญต่อการปฏิบัติงานนิเทศ การศึกษาด้วยการวางแผนและกำหนดทางเลือกเป็นขั้นตอนการนิเทศที่ต่อเนื่องจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานและความต้องการ เป็นการพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลโดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องปฏิบัติในอนาคตที่ดีที่สุดในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีนักวิชาการหลายท่านและพยายามให้ความหมายของการวางแผนและกำหนดทางเลือกไว้ในทัศนะแตกต่างกันที่น่าสนใจนำมาศึกษา ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, น.8) ได้กล่าวไว้ว่าขั้นตอนการวางแผนและการกำหนดทางเลือกเป็นขั้นตอนที่ต้องอาศัยข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการอันจะเป็นข้อกำหนดให้เกิดการวางแผนการกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหาปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยขั้นตอนการปฏิบัติ 1) ทำความเข้าใจขอบข่าย อำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้นิเทศภายในโรงเรียนทำแผนและโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน 2) นำผลการศึกษาข้อมูลจากสภาพปัจจุบันและความต้องการมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่า ปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง 3) ศึกษานโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของหน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด และระดับกรม เพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกันในการจัดทำโครงการนิเทศภายในสถานศึกษา

การวางแผน คือ การคิดหาแนวทางเลือกล่วงหน้าที่ดีที่สุดในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัดให้ได้ผลคุ้มค่าที่สุด โดยดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบแบบแผน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้

การวางแผนและการจัดทำโครงการนิเทศ การวางแผนตามลักษณะการนิเทศภายในสถานศึกษา หมายถึง วิธีการอาศัยหลักการ และเหตุผลและข้อมูลที่จะได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาความต้องการของสถานศึกษาว่า มีความต้องการการนิเทศในด้านใดบ้างแล้วมาจัดทำแผนและโครงการต่อไปในการวางแผนยังมีการกำหนดวิธีการว่าจะทำอย่างไร โดยกำหนดเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

การจัดทำแผนงานและโครงการนั้นต้องจัดทำล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการนิเทศเช่น ถ้าต้องการนิเทศในเรื่องการสอนจากการศึกษาพบว่าครูอาจารย์ยังขาดการนำสื่อการสอนมาใช้ยังใช้วิธี

สอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีสอนอื่น จึงควรจัดแผนงานและโครงการนิเทศในด้านการส่งเสริมการใช้สื่อการสอนโครงการสาธิตการสอนแบบต่าง ๆ เป็นต้น

การจัดทำแผนงานและโครงการถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำรายละเอียดของแผน ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ให้เฉพาะมากขึ้นและกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนขึ้นดังนี้

1. แจกแจงกิจกรรมนิเทศที่จะทำในโครงการนั้น
2. กำหนดแผนงานการนิเทศ รวมถึงการกำหนดหน่วยปฏิบัติ ค่าใช้จ่าย เวลาและสถานที่ เป็นต้น

3. จัดทำงบประมาณโครงการ การขออนุมัติ และการดำเนินงาน

อารมณ ฌนวนจิตร (2551, น.78-79) กล่าวว่า การวางแผนและการกำหนดทางเลือกว่าเป็นขั้นตอนการดำเนินการหลังจากที่ได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการวิเคราะห์สาเหตุและกำหนดกิจกรรมการนิเทศ โดยนำกิจกรรมการนิเทศหรือแนวทางแก้ไขไปกำหนดวิธีการดำเนินการและจัดทำเป็นโครงการ มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวิธีดำเนินการ เป็นการนำผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ สาเหตุ และกิจกรรมการนิเทศ มาแจกแจงรายละเอียดที่ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการดำเนินการ 2) จัดทำโครงการเมื่อกำหนดรายละเอียดการดำเนินการแล้ว นำกิจกรรมดังกล่าวไปกำหนดเป็นโครงการ ซึ่งรูปแบบการเขียนโครงการจะต้องครอบคลุมหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ชื่อโครงการ
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบ
3. ปีงบประมาณ(ปีการศึกษา)
4. หลักการและเหตุผล
5. จุดประสงค์
6. เป้าหมายของโครงการ
7. ลักษณะของโครงการ
8. แนวทางการดำเนินงาน
9. งบประมาณ
10. ปัญหาและอุปสรรค
11. ผลประโยชน์ของโครงการ
12. การติดตามและประเมินผลโครงการ

อย่างไรก็ตามบางกิจกรรมซึ่งมีกิจกรรมย่อยก็ไม่จำเป็นต้องเขียนเป็นโครงการหรือรวมกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายกันมารวมกันเป็นโครงการได้

โรงเรียนวัดเสด็จ (2555, น.14) ได้กำหนดขั้นตอนการวางแผนและการกำหนดทางเลือก
ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการวางแผน

1.1 ทำความเข้าใจขอบข่าย อำนาจหน้าที่ และบทบาทของผู้มีบทบาทในโรงเรียน ทำ
แผนและโครงการปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษาของโรงเรียน

1.2 นำผลการศึกษา ข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน
มาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่า ปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง

1.3 ศึกษานโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของหน่วยเหนือ เพื่อจัดทำแผนให้
สนองตอบส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบของการนิเทศภายในโรงเรียน

1.4 ขั้นลงมือปฏิบัติการวางแผน

1.5 คณะทำงานจัดประชุมครูโดยนำประเด็นปัญหาและความต้องการที่สำคัญ จาก
การศึกษาสภาพปัจจุบัน และนโยบายของหน่วยเหนือมาพิจารณาแล้วสรุปว่าปีงบประมาณนี้มีงาน
สำคัญอะไรบ้าง

การกำหนดการวางแผน หรือการจัดทำโครงการเพื่อสนองนโยบาย และความต้องการของ
โรงเรียนจะต้องพิจารณาตัดสินใจกำหนดตามลำดับความสำคัญของงาน และเขียนไว้เป็นแนวปฏิบัติ
ต่อไป ซึ่งรูปแบบการเขียนแผนและโครงการ มีดังนี้

- 2.1 ความเป็นมาของโครงการ
- 2.2 วัตถุประสงค์
- 2.3 เป้าหมาย
- 2.4 ผู้ดำเนินการ
- 2.5 วิธีดำเนินการ
- 2.6 ช่วงเวลา
- 2.7 สถานที่ดำเนินการ
- 2.8 งบประมาณ
- 2.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- 2.10 แนวทางการติดตามผล ประเมินผล
- 2.11 ชั้นประสานงาน มีรายละเอียดเป็นขั้นตอน ได้แก่
- 2.12 การทบทวนเป้าหมายและวัตถุประสงค์
- 2.13 งบประมาณ
- 2.14 เวลา
- 2.15 ประสานคนและประสานงาน

2.16 ขึ้นเตรียมนำแผนไปปฏิบัติ โดยทำเป็นคู่มือปฏิบัติงาน

2.17 จัดทำแผนเป็นรูปเล่ม

2.18 ทำปฏิทินปฏิบัติงาน

วีระศักดิ์ ชมภูคำ (2550, น.275) ได้กล่าวว่า การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การวางแผนคือการพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ในการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่พึงประสงค์ ซึ่งรวมถึงการกำหนดการเลือก การปฏิบัติรายละเอียด ขั้นตอนการทำงาน อย่างมีระบบ ที่สะดวกแก่การปฏิบัติ และเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดโดยโรงเรียนจะต้องร่วมกันวางแผน จัดทำเป็นโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาขึ้นอย่างชัดเจน

ชฎาภรณ์ ไชยยา (2555, น.1) ได้นำเสนอการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยมีลักษณะดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมปรึกษาคณะกรรมการเตรียมการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา
3. คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
4. คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาเสนอแผนการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. ผู้บริหารสถานศึกษาประสานศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานต้นสังกัดให้ความรู้ คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในด้านเทคนิคการนิเทศภายในสถานศึกษา
6. คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาเข้ารับการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา
7. คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหา ออกแบบการนิเทศ จัดทำแผน สื่อ และเครื่องมือการนิเทศ
8. คณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษากำหนดปฏิทินการนิเทศและกรอบการประเมินการนิเทศภายในสถานศึกษา

ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2554, น.15) ได้กล่าวถึง การวางแผนและกำหนดทางเลือก การวางแผนการนิเทศไว้ว่า การวางแผนที่ดีงานสำเร็จแล้วครั้งหนึ่ง การวางแผนนับว่าเป็นส่วนสำคัญของความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงาน ฉะนั้นการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนด วัตถุประสงค์ นโยบาย หลักวิธีการทำงาน

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การวางแผนการนิเทศ หมายถึง กระบวนการที่สถานศึกษามี การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายในมีการกำหนด

โครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาและจัดทำแผนการนิเทศโดยระบุ ขั้นตอนรายละเอียดกิจกรรมคณะนิเทศ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในให้ชัดเจน กำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษาและสถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายในสถานศึกษา

3. การปฏิบัติการนิเทศ

การปฏิบัติการนิเทศ เป็นขั้นตอนสำคัญที่ผู้ทำหน้าที่นิเทศภายในสถานศึกษาจะต้องปฏิบัติ หลังจากการวางแผนการสร้างเครื่องมือเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือโครงการที่วางไว้ ดังที่การปฏิบัติการนิเทศ ถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะช่วยเหลือ สนับสนุนการทำงานของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้อันร่วมกัน นำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการนิเทศ และคุณภาพการศึกษาต่อไป ซึ่งมีนักวิชาการให้ความหมายของการปฏิบัติการนิเทศไว้หลายท่านที่น่าสนใจนำมาศึกษาดังนี้

ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2554, น.32) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติการนิเทศ เป็นการปฏิบัติ ตามแผนที่ครูและผู้นิเทศได้ร่วมกันกำหนดไว้ คือ การทำความเข้าใจร่วมกัน การจัดสรรทรัพยากร การสร้างและใช้เครื่องมือ การปฏิบัติการนิเทศจะเป็นไปตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้วางแผนการนิเทศไว้ นั้นหากมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้นบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนโดยเฉพาะครูกับผู้นิเทศจะต้องรับรู้ ร่วมกันภายในเวลาอันรวดเร็ว ผู้นิเทศจะต้องแก้ปัญหาและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์การยืดหยุ่นเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ตามความจำเป็น

ชฎาภรณ์ ไชยยา (2555, น.41) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาไว้ว่าเป็นรูปธรรมว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาประชุมคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาและครูผู้สอนทบทวนจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในสถานศึกษาและสร้างความตระหนัก ต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศตามแผน และปฏิทินการนิเทศภายในสถานศึกษา และวิธีการที่กำหนดร่วมกันไว้ โดยใช้เครื่องมือและสื่อในการนิเทศภายใน
3. ครูผู้สอนได้รับการนิเทศอย่างน้อย 4 ครั้งต่อปีการศึกษา (ภาคเรียนละ 2 ครั้ง)
4. ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ระหว่าง การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

วิชา เล่าเรียนดี (2556, น.229) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติการนิเทศหรือวิธีการนิเทศ คือ การให้การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริม เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนแก่ผู้รับการนิเทศ ด้วยวิธีการ พูด ชี้แนะ แนะนำ ร่วมปฏิบัติ ร่วมปรึกษาหารือ ร่วมแก้ปัญหาหรือคอยให้ความช่วยเหลือ เมื่อครูต้องการเท่านั้น โดยทั่วไปกระบวนการนิเทศการสอนประกอบด้วย การสังเกตการสอนในชั้นเรียน การประชุม ปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันหาแนวทางในการพัฒนา หรือด้วยวิธีดำเนินการตามกระบวนการนิเทศแบบต่างๆ เช่น การนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือการโค้ชแบบเพื่อนช่วย(Peer Coaching) เป็นต้น

วีระศักดิ์ ชมพูคำ (2550, น.275) การปฏิบัติการนิเทศในชั้นนี้สามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ นิเทศเพื่อตรวจสอบและเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิธีการนิเทศออกเป็น 2 วิธี คือ การนิเทศทางตรง หมายถึงการนิเทศด้วยตน และการนิเทศทางอ้อม หมายถึงการนิเทศด้วยการใช้สื่อและเครื่องมือนิเทศ การนิเทศทำได้หลายวิธี ทั้งวิธีนิเทศรายบุคคล นิเทศภายนอกประสานการนิเทศภายใน นิเทศเป็นกลุ่มตั้งแต่ให้คำปรึกษา สาธิต อภิปราย ประชุมกลุ่มย่อย ประชุมปฏิบัติการ ประชุมอบรม สัมมนา การฝึกงาน ศึกษานักศึกษา จัดนิทรรศการ การสังเกตการณ์สอน แต่ละวิธีข้อดีข้อจำกัดของตนเอง และมีความเหมาะสมที่ใช้ต่างสถานการณ์กัน ในขั้นตอนการวางแผนได้มีการเลือกสรรและกำหนดวิธีการนิเทศไว้เป็นขั้นตอนแล้ว จึงปฏิบัติงานนิเทศไปตามแผนที่วางไว้โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์และให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 (2557, น.15) กำหนดให้การปฏิบัติการนิเทศมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ
2. กำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการ
3. กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ
4. วางแผนติดตามประเมินผลการดำเนินการ
5. จัดทำแผนนิเทศของโรงเรียน
6. ประชุมชี้แจง และมอบหมายงานให้ตรงตามความสามารถของผู้นิเทศ
7. ผู้นิเทศประสานนิเทศกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
8. ผู้นิเทศจัดกิจกรรมนิเทศตามแผนนิเทศที่ได้รับมอบหมายตามปฏิทินนิเทศที่กำหนดไว้
9. ผู้นิเทศบันทึกการนิเทศและผลการนิเทศตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และรายงานผลการนิเทศให้ผู้บริหารโรงเรียนทราบ

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การปฏิบัติการนิเทศ หมายถึง การที่สถานศึกษาประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องพร้อมทั้งมีนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่าย

มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนิเทศภายในมีการประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศ การจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน กำกับติดตามให้การนิเทศภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

4. การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

การประเมินผลนิเทศภายในโรงเรียน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการทั้งหมดในขั้นตอนดำเนินการนิเทศ ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่า การปฏิบัติการนิเทศบรรลุผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรในการนิเทศ เพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้น และเพื่อความเข้าใจในการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างถูกต้อง การประเมินผลและรายงานผล เป็นขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการนิเทศ มาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะให้เป็นข้อมูลในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาต่อไป ซึ่งมีนักวิชาการให้ความหมายของการประเมินผลและการรายงานผลไว้หลายท่าน ที่น่าสนใจนำมาศึกษามีดังนี้

Good (1973, น.338) ได้ให้คำจำกัดความของการวัดผลการศึกษาว่า การศึกษาโดยทั่วไป ด้วยการทดสอบมาตรฐานประมาณค่า การทำให้มีเหตุผลใช้ได้ และการทำให้เป็นมาตรฐาน การแปลความหมายผลของการทดสอบ รวมทั้งการใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อแปลความหมายผลจากการวัดและนำผลขั้นสุดท้ายที่ได้จากการนำเอาปริมาณการวัดไปใช้กับกระบวนการการทำงานทางการศึกษา หรือกับบุคคลที่ถูกวัด

อารมณ ฉนวนจิตร (2551, น.82) กล่าวว่า การประเมินผลและรายงานผล เป็นขั้นตอนการประเมินโดยคณะกรรมการการนิเทศภายในโรงเรียน มีขอบข่ายการประเมินดังนี้

1. ประเมินการดำเนินการทุกขั้นตอน
2. นำผลการดำเนินการนิเทศ มาเป็นข้อมูลในการประเมินกระบวนการ
3. ประเมินความพึงพอใจของครูในการมีส่วนร่วมในกระบวนการการนิเทศ

โรงเรียนวัดเสด็จ (2555, น.26) ให้ความหมายของการประเมินผล และการรายงานผลว่า หมายถึง การตรวจสอบความสำเร็จของโครงการกับจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้การประเมินผล การนิเทศภายใน เพื่อทราบผลการดำเนินงานอาจประเมินทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการนิเทศ โดยมีขอบข่ายการประเมินตามกิจกรรมในโครงการ ดังนี้

1. ประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย
2. ประเมินความคิดเห็น
3. ประเมินกระบวนการนิเทศ

ชฎาภรณ์ ไชยยา (2555, น.51) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน

1. ผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน
2. คณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนจัดทำข้อมูลสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ปฏิบัติจริง และรายงานผลการดำเนินงานการนิเทศภายในให้คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในทราบ
3. คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียน
4. ผู้บริหารโรงเรียนให้ข้อมูลย้อนกลับ/ข้อเสนอแนะ ต่อคณะครู และผู้เกี่ยวข้อง
5. คณะกรรมการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนจัดทำเอกสาร สรุปผลการดำเนินงานตามแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

วัชรา เล่าเรียนดี (2556, น.229) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการนิเทศจะต้องมีการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาทั้งตัวโครงการ วิธีนิเทศของผู้นิเทศ และผลลัพธ์หรือผลผลิตของนิเทศด้วย ซึ่งเทคนิควิธีการประเมินผลนั้น ผลสำเร็จของกระบวนการการนิเทศแต่ละโครงการอาจจะประเมินโดยวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน วัดผลการเรียนรู้หลายด้านวัดและประเมินสมรรถภาพทางการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีต่างๆ และแบบประเมินผลโครงการแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

วีระศักดิ์ ชมภูคำ (2550, น.277) การประเมินผลและรายงานผล เป็นขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติงานรวบรวมปัญหาที่ปฏิบัติแต่ละขั้นตอนเพื่อหาทางแก้ไข การประเมินขั้นสุดท้าย เป็นการเปรียบเทียบผลงาน เมื่อได้มีการปฏิบัติการนิเทศแล้วจะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ถ้ามีการกำหนดกิจกรรมปฏิบัติการนิเทศไว้เป็นขั้นตอน ก็อาจจะประเมินผลเมื่อจบทีละขั้นตอน เพื่อทราบผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้ายังไม่ดีก็จะได้นำมาพิจารณาหาเหตุผลและนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่อีก การปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ให้มีผลการเรียนการสอนดีขึ้นก็คือ การพัฒนาการเรียนการสอนนั่นเอง เมื่อผลการเรียนการสอนในขั้นตอนแรกดีแล้วก็ปฏิบัติ และประเมินขั้นตอนต่อไป จนถึงขั้นตอนสุดท้ายจึงประเมินผลรวมอีกครั้งเมื่อเป็นที่พอใจก็นำมาขยายผลต่อไปเมื่อนำไปขยายผลก็ต้องนิเทศติดตามผลต่อไปอีก

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การที่สถานศึกษาตรวจสอบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ความก้าวหน้าในการดำเนินงานนิเทศภายในตามแผนการนิเทศและโครงการนิเทศ ประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศรายงานผลการนิเทศภายใน และแจ้งให้ครูในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน นำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงการนิเทศภายในให้มี

ประสิทธิภาพ สถานศึกษาอาจนำผลข้อมูลการนิเทศภายในและเป็นส่วนหนึ่งของพิจารณาความดีความชอบ โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง

5. การจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน

การจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการ จัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ กำกับ ติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกต จากการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเครื่องมือการ นิเทศที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับ

บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

ผู้บริหารการศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ นิเทศการศึกษาจำเป็นจะต้องทราบบทบาทของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพื่อจะนำไปเป็น กรอบหรือแนวปฏิบัติได้ถูกต้อง และบังเกิดผล ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น.531) ได้กล่าวถึง บทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษา กับการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังต่อไปนี้

1. จัดประชุมให้ความรู้ และทำความเข้าใจร่วมกับครู และบุคลากรภายในโรงเรียน ในเรื่อง ความหมาย ความสำคัญ ความจำเป็น ขอบข่าย การดำเนินงาน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ นิเทศ ผู้รับการนิเทศและกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2. แต่งตั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและรับผิดชอบการนิเทศภายในโรงเรียน ให้มีบทบาทในการวางแผนการปฏิบัติงาน ร่วมปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันกับผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรดังกล่าวอาจแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน โดยพิจารณาจากขนาดของ โรงเรียน

การแต่งตั้งครูที่ได้รับคัดเลือกจากเพื่อนครูให้เป็นผู้นิเทศ เป็นคณะกรรมการจะช่วย แก้ปัญหาไม่ยอมรับผู้นิเทศได้ในระดับหนึ่ง และเพื่อให้เกิดการประสานงานที่ดีในการทำงานควร แต่งตั้งผู้มีความรับผิดชอบสูง มนุษย์สัมพันธ์ดี มีความสามารถทางวิชาการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนครู ให้เป็นกรรมการและเลขานุการ

3. การทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ หากผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศเข้าใจบทบาทหน้าที่ตนและผู้ที่เกี่ยวข้องชัดเจน จะทำให้ผู้นิเทศสามารถปฏิบัติงาน ด้วยความสบายใจไม่อึดอัด และขณะเดียวกันก็จะช่วยลดความขัดแย้งของผู้รับการนิเทศ ต่อผู้นิเทศ อีกด้วย

3.1 บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน

3.1.1. กำหนดนโยบายของการนิเทศภายในโรงเรียน เช่น ส่งเสริมการปฏิบัติงาน และความร่วมมือในการทำงานของครูเป็นหมู่คณะ ใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงานส่งเสริมให้ครู

ร้งงานวิชาการ ทำงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ เคารพในหลักการ และเหตุผลของการปรับปรุงคุณภาพของงาน ช่วยเหลือให้ครูปฏิบัติงานได้สะดวก มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ทักษะต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

3.1.2 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน หลักสูตรการเรียนการสอน และเรื่องอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ครู

3.1.3 กระตุ้นให้ครูเกิดความตื่นตัวทางวิชาการอยู่เสมอ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น แข่งขานความเคลื่อนไหวทางวิชาการ เปิดโอกาสให้ไปเยี่ยมชมนิทรรศการทางวิชาการของหน่วยงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้อ่านวารสารทางวิชาการและเขียนบทความ

3.1.4 ร่วมกับคณะครู ดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

3.1.5 สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ยกย่องชมเชยในที่ประชุม นำผลสำเร็จของการปฏิบัติงานมาแสดงให้ปรากฏแก่บุคคลอื่น แต่งตั้งคณะทำงานตามความถนัด และเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่

3.1.6 ติดตาม ประเมินผล และพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน

3.2 บทบาทหน้าที่ของผู้รับการนิเทศ

3.2.1 ยอมรับบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศโดยรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะและให้ความร่วมมือ

3.2.2 ร่วมปรึกษากับผู้นิเทศ ในการวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา

3.2.3 ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความจริงใจ และใช้แนวทางที่ได้รับจากการนิเทศไปแก้ปัญหา หรือพัฒนางาน

3.2.4 ขอรับการนิเทศจากเพื่อนครู หรือผู้นิเทศ เมื่อพบปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขร่วมกัน

3.2.5 ให้ความมืออย่างดีในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน

4. ชักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศ ให้เข้าใจตรงกันในคณะกรรมการดำเนินการนิเทศ ที่ผู้นิเทศปฏิบัติงานนิเทศ ในคณะที่มีความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ไม่ตรงกันอาจก่อให้เกิดความผิดพลาดและความขัดแย้งในการนิเทศ ทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดความสับสน ไม่ศรัทธาผู้นิเทศ และการนิเทศ

อาคม จันทสุนทร (อ้างถึงใน สมบัติ อ่วมอินจันทร์, 2540, น.24-25) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้คือ

1. บทบาทในฐานะที่ปรึกษา หรือผู้ช่วยคิดของผู้บริหารการศึกษา หมายถึง เป็นผู้ช่วยในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ รวมทั้งช่วยเหลือในการตัดสินใจของผู้บริหาร ดังจะเห็นได้ว่าศึกษานิเทศก์นั้นจะเป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือในด้านความคิดเชิงวิชาการแก่อธิบดีหรือศึกษาธิการ ส่วนผู้นิเทศภายในโรงเรียน อันได้แก่ ครูหัวหน้าหมวด หรือสายวิชา และหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนก็เป็นที่ปรึกษาของครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ในบทบาทนี้เป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์การศึกษาในทางอ้อม คือช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจ หรือดำเนินการในการบริหารงาน และจะมีผลถึงการเรียนการสอนอีกชั้นหนึ่งต่อไป บทบาทนี้เหมือนเช่นเป็นเสนาธิการของกองทัพ

2. บทบาทในฐานะเป็นผู้ทำให้สถานการณ์การเรียนการสอนที่ครูจัดอยู่ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศการศึกษาในบทบาทนี้ จะพยายามมีกิจกรรมให้ครูได้เรียนรู้ และปฏิบัติในด้านการเรียนการสอนให้บังเกิดผลดียิ่งขึ้น เหมือนเป็นครูของครู

3. บทบาทในการคัดเลือกสรรหาบุคลากรที่ใช้ประโยชน์ในการทำงาน พิจารณาบุคลากรอย่างเหมาะสม

4. บทบาทการจัดการและดำเนินงานพัฒนาองค์กรสร้างระเบียบวินัยในหน่วยงาน

5. บทบาทในการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู ช่วยให้ครูมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ให้ครูรู้สึกว่าตนมีความสำคัญ เป็นที่ต้องการของหน่วยงานและของกลุ่ม สร้างความอบอุ่นใจแก่กลุ่ม สนับสนุนพัฒนาบุคคลในหน่วยงาน จัดสวัสดิการแก่ผู้ร่วมงานอย่างทั่วถึง

6. พัฒนาบุคลากร จัดให้มีการอบรมในหน่วยงานตรงตามความต้องการและความจำเป็น ประชุมครูอยู่เสมอ สนับสนุนครูให้มีความก้าวหน้า

จากแนวคิดที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนั้นมีความสำคัญมาก บุคลากรทุกคนในโรงเรียนจะต้องทำงานประสานกันอย่างเป็นระบบ สม่่าเสมอต่อเนื่อง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องเข้าใจบทบาทของตน ร่วมกันกำหนดกิจกรรมหลายๆอย่าง เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพซึ่งจะส่งผลโดยตรงไปยังตัวเด็กนักเรียน

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ

ความหมายของรูปแบบ รูปแบบเป็นสิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้นไว้เป็นแนวทางในการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง รูปแบบ หรือ Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรูปแบบ อาจจะหมายถึง จริ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ ดังนี้

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2536, น.25) รูปแบบคือวิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจตลอดจนจินตนาการของคนที่ติดต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ใ้ปรากฏในลักษณะของการสื่อสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่งรูปแบบจึงเป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบหรือเป็นตัวแบบที่ใช้เป็นแบบอย่างเป็นแผนผังหรือแบบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

กรรณิกา เจริญชัย (2539, น.82) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษาพัฒนาขึ้นเพื่อแสดง อธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจง่ายขึ้น หรือบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดจนเป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

พูลสุข หิงคานนท์(2540, น.50) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่องที่จะศึกษา

บุญชม ศรีสะอาด (2545, น.19) ให้ความหมายรูปแบบว่าเป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ

ดิเรก วรรณเศียร (2545, น.22) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ คือ สิ่งที่แสดงโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของปัจจัย หรือตัวแปรต่าง ๆ หรือองค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษา เพื่อช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริง หรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ง่ายขึ้น โดยอาจแสดงออกมาในรูปแบบของแผนภาพทางความคิด ด้วยภาษาหรือสัญลักษณ์ และยังสามารถอธิบายความหมายของรูปแบบว่า รูปแบบเป็นอะไรบางอย่างที่เราพัฒนาขึ้น เพื่อบรรยายคุณลักษณะสำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง รูปแบบจึงไม่ใช่การบรรยายหรือการอธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม ส่วนการจะระบุรูปแบบหนึ่ง จะต้องมียละเอียดมากขึ้นเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้นควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่มีข้อกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่ต้องการอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ

ทิตนา แคมมณี (2545, น.218) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบหมายถึง รูปธรรมของความคิดของที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น คำอธิบายเป็นแผนผังไดอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

อุทัย บุญประเสริฐ (2547, น.1) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

ทิตนา แคมมณี (2550, น.15) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง เครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการสืบเสาะหาคำตอบ ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่

เกิดขึ้น โดยสร้างมาจากความคิด ประสบการณ์ การใช้อุปมาอุปไมย หรือจากทฤษฎี หลักการต่าง ๆ และแสดงออกมาในรูปลักษณะใดลักษณะหนึ่ง

ณัฐศักดิ์ จันทร์ผล (2552, น.125) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้าง โปรแกรม แบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอน เวลาและเทศะ พิจารณามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษา เพื่อใช้ทดแทนแนวคิดหรือปรากฏการณ์ใด ปรากฏการณ์หนึ่ง โดยอธิบายความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบนั้น ๆ

Willer (1967, p.15) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ เป็นการสร้างมโนทัศน์ (Conceptualization) เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์โดยอาศัยหลักการ (Rationale) ของระบบรูป ภายใน (Formal System) และมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์ และประพจน์เกี่ยวข้อง

Smith and Other (1980, p.6) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบ หมายถึง การย่อปรากฏการณ์จริงให้เล็กลงโดยใช้ทำความเข้าใจข้อเท็จจริงปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมต่างๆ โดยจัดวางแบบแผนให้เข้าใจง่ายขึ้น แบบจำลองไม่ใช่ข้อเท็จจริง แต่เป็นตัวแทนของความจริงหรือปรากฏการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้น

Good (2005, p.177) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 4 ความหมาย ดังนี้

1. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. เป็นตัวอย่างเพื่อเลียนแบบ เช่น ตัวอย่างในการออกเสียงภาษาต่างประเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ เป็นต้น
3. เป็นแผนภูมิ หรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลักการ หรือแนวคิด
4. เป็นชุดของปัจจัย ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมตัวกันเป็นตัวประกอบ และเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจเขียนออกมาเป็นสูตรทางคณิตศาสตร์ หรือบรรยายเป็นภาษาก็ได้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่แสดงโครงสร้างแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการทำงานใด ๆ ที่นำไปสู่การอธิบายคุณลักษณะที่มีองค์ประกอบสัมพันธ์กัน ที่เป็นเหตุเป็นผล โดยสามารถสื่อความหมายได้ง่ายที่สุดเพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ไม่มีองค์ประกอบที่แน่นอนหรือให้รายละเอียดทุกแง่มุมได้ชัดเจน แต่รูปแบบเป็นการแสดงรูปธรรมของสิ่งที่เป็นนามธรรม

ประเภทของรูปแบบ

รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกัน

ได้มีนักวิชาการแบ่งประเภทแบบจำลองหรือรูปแบบไว้ดังนี้

เสรี ชัดเข้ม (2538, น.7) สรุปจากความเห็นของนักวิชาการหลายท่านว่ารูปแบบสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบจำลองหรือรูปแบบเชิงกายภาพ (Physical Model) แบ่งออกเป็น

1.1 แบบจำลองสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model of) เช่น แบบจำลองเครื่องบินที่สร้างเหมือนจริงตามขนาดย่อม

1.2 แบบจำลองสำหรับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Model for) เช่น แบบจำลองที่ออกไว้เพื่อเป็นต้นแบบผลิตสินค้า ต้องสร้างแบบจำลองเท่าของจริงขึ้นมาก่อน แล้วผลิตสินค้าตามแบบจำลองนั้น

2. แบบจำลองหรือรูปแบบเชิงแนวคิด (Conceptual Model) แบ่งออกเป็น

2.1 แบบจำลองเชิงแนวคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model for) คือแบบจำลองที่สร้างขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎี เพื่ออธิบายปรากฏการณ์บางอย่าง เช่น แบบจำลองการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

2.2 แบบจำลองเชิงแนวคิดเพื่อสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Conceptual Model) คือแบบจำลองที่สร้างขึ้นมาจากแนวคิด ทฤษฎี การคัดสรรตามธรรมชาติ เพื่อนำไปอธิบายทฤษฎีการคงอยู่ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

กรรณิกา เจริญชัย (2539, น.82) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบหรือแบบจำลองเป็น 2 ชนิด คือ แบบจำลองสิ่งของที่เป็นรูปธรรมและแบบจำลองสิ่งของที่เป็นนามธรรม

กุลวดี บัวโชติ (2547, น.37) ได้สรุปความเห็นของนักวิชาการหลายท่านว่า รูปแบบหรือแบบจำลองคือการแบ่งประเภทของแบบจำลองขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการสร้างขึ้นจากแนวคิดของทฤษฎี Keeves (เดื่อนใจ รักษาพงศ์ (2551, น.141-144) ; อ้างอิงมาจาก Keeves 1988) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์เอาไว้ 4 ประเภท คือ

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปไมยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้า และปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้น นักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับ นักเรียนที่เข้าสู่ระบบลดด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semabic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ

3. Mathmatical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้านและระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น

Joyce และ Weil (เดือนใจ รักษาพงศ (2551, น.141-144) ; อ้างอิงมาจาก Joyce and Weil. 1985) ได้ศึกษาและจัดแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิด หลักการหรือทฤษฎีซึ่งเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ และได้แบ่งกลุ่มรูปแบบการสอนเอาไว้ 4 รูปแบบ คือ

1. Information Processing Model เป็นรูปแบบการสอนที่ยึดหลักความสามารถใน กระบวนการข้อมูลของผู้เรียน และแนวทางในการปรับปรุงวิธีการจัดการกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

2. Personal Model รูปแบบการสอนที่จัดไว้ในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับปัจเจกบุคคลและการพัฒนาบุคคลเฉพาะราย โดยมุ่งเน้นกระบวนการที่แต่ละบุคคลจัดระบบและปฏิบัติต่อสรรพสิ่ง (Reality) ทั้งหลาย

3. Social Information Model เป็นรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และบุคคลต่อสังคม

4. Behavior Model เป็นกลุ่มของรูปแบบการสอนที่ใช้องค์ความรู้ด้านพฤติกรรมศาสตร์ เป็นหลักในการพัฒนารูปแบบ จุดเน้นที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่สังเกตได้ของ ผู้เรียน มากกว่าการพัฒนาโครงสร้างทางจิตวิทยา และพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้จากลักษณะการแบ่งประเภทของรูปแบบของนักวิชาการต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าการแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวความคิดที่หนึ่งนั้น บอกให้ทราบถึงลักษณะการเขียนรูปแบบว่ามีลักษณะ ส่วนการแบ่งประเภทของรูปแบบตามแนวคิดพื้นฐานในการเสนอรูปแบบในการบรรยายอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ เป็นหลัก

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของรูปแบบนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ แนวคิด ทฤษฎี ในการสร้างและการนำรูปแบบไปใช้อธิบายหลักการ หรือปรากฏการณ์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ แบบจำลองสิ่งของที่เป็นรูปธรรม และแบบจำลองสิ่งของที่เป็นนามธรรม

องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ จากการศึกษาเอกสาร พบว่ามีนักการศึกษา หลาย ๆ ท่านได้อธิบายองค์ประกอบของรูปแบบแตกต่างกันไป ดังนี้

สมาน อัครภูมิ (2537, น.55) กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบที่ดี ควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ในการพัฒนารูปแบบใดๆก็ตาม ผู้ออกแบบต้องคิดว่าออกแบบรูปแบบต้องรู้ว่าจะออกแบบรูปแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ใด ซึ่งโดยทั่วไปก็มักจะพัฒนารูปแบบขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลดีอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขึ้นมาเพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น

2. ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ เพื่อให้การดำเนินงานของรูปแบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ออกแบบรูปแบบต้องกำหนดว่าจะออกแบบรูปแบบนั้นๆ บนพื้นฐานความคิดของทฤษฎีและหลักการใดบ้าง เช่น หลักการประการหนึ่งของระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนคือ รักร่วมกันรับผิดชอบ หมายความว่า คุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมกันรับผิดชอบ เป็นต้น

3. ระบบงานและกลไกของรูปแบบ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักการและบรรลุมูลวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ผู้พัฒนารูปแบบต้องออกแบบระบบงานของรูปแบบเพื่อเป็นกลไกในการดำเนินงานของรูปแบบ เช่น การจัดโครงสร้างองค์การ การตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานต่างๆ ที่จำเป็นอื่นๆ พร้อมกับกำหนดบทบาทหน้าที่ความสัมพันธ์ และการทำงานร่วมกันของระบบเหล่านั้น เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่กำหนดไว้

4. วิธีดำเนินงานของรูปแบบ ด้วยการกำหนดภารกิจ กระบวนการ วิธีการ และอื่นๆที่ต้องดำเนินการ เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

5. แนวการประเมินรูปแบบ คือ การกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผลรูปแบบตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบว่าเป็นไปตามที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบว่ารูปแบบทำหน้าที่ตามที่ออกแบบไว้มากน้อยเพียงใด เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด ตลอดจนการกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบต่อเนื่องไปได้

6. คำอธิบายประกอบรูปแบบ หมายถึง การอธิบายคำศัพท์เฉพาะที่นำมาใช้ในการออกแบบรูปแบบ เพื่อสื่อความให้ตรงกันในการนำรูปแบบไปใช้

7. ระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ เนื่องจากรูปแบบมีข้อจำกัดของตนเอง ดังนั้นผู้ออกแบบควรระบุเงื่อนไขที่จะทำให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จ และข้อระมัดระวังเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นต้น

ธีระ รุญเจริญ (2545, น.90) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
3. ระบบและกลไกของรูปแบบ

4. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ
5. แนวทางการประเมินผลรูปแบบ
6. เงื่อนไขของรูปแบบ

จตุพร อัสวโสวรรณ (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มี 4 องค์ประกอบ คือ

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์
3. กระบวนการของรูปแบบ
4. การวัดและประเมินผล

กุลธวัช สมารักษ์ (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนแบบผสมผสานผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยใช้กรณีศึกษา ด้วย วิดีโอแชร์ริง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการสอนแบบผสมผสานผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยใช้กรณีศึกษา ด้วย วิดีโอแชร์ริง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. หลักการรูปแบบการเรียนการสอน
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน
3. กระบวนการเรียนการสอน
4. การวัดและการประเมินผล

นพพรพรรณ ญาณโกมุท (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในตอนแนวคิดการจัดการชั้นเรียนมีองค์ประกอบด้วยกัน 4 ส่วนได้แก่

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
3. กระบวนการนิเทศภายใน
4. การประเมินผล

สุกัญญา งามบรรจง (2559) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อ

เสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ที่พัฒนาซึ่งมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่

1. หลักการ
2. วัตถุประสงค์
3. กระบวนการจัดการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล
5. ปัจจัยสนับสนุน
6. เงื่อนไขสำคัญในการนำรูปแบบไปใช้

จากการศึกษาตัวอย่างของรูปแบบจากเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ พบว่า ไม่ปรากฏมีหลักเกณฑ์ที่ตายตัวว่า รูปแบบจะต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง มีรายละเอียดมากนักน้อยเพียงใด จึงจะเหมาะสมไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ หรือลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการศึกษา แต่รูปแบบจะต้องมีตัวแปรผันครบ แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในลักษณะเป็นเหตุเป็นผลกัน ความสัมพันธ์เหล่านั้นต้องสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการสร้างรูปแบบ โดยมีข้อมูลต่างๆ ที่เชื่อถือได้ พิสูจน์ได้ และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป

สำหรับองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นมา จะมีองค์ประกอบทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
3. กระบวนการดำเนินงานของรูปแบบ
4. เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ

การพัฒนาารูปแบบ

ได้มีนักวิชาการทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบหรือแบบจำลองไว้ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2535, น.104 -106) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ การพัฒนาารูปแบบและการทดสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ในส่วนของการพัฒนาารูปแบบนี้ดำเนินการโดยวิเคราะห์ลำดับขั้นในการทำวิทยานิพนธ์ หลักการเขียนรายงาน การวิจัย จุดบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์แล้วนำองค์ประกอบเหล่านั้นมาสร้างเป็นรูปแบบการควบคุมวิทยานิพนธ์ หลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนที่สอง คือ การนำรูปแบบไปทดลองและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ

อำนาจ บัวศิริ (2539, น.147) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์ นานาชาติในประเทศไทย ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การศึกษาองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบันและมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติ

2. การประชุมสัมมนาเรื่องรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติแห่งประเทศไทย

3. การตรวจสอบรูปแบบในการนำรูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทยไปดำเนินการ

4. การเปรียบเทียบองค์ประกอบและภารกิจของมหาวิทยาลัยสงฆ์ในปัจจุบันกับมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย

สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549, น.88) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนารูปแบบดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ

2. สร้างรูปแบบ โดยการจัดทำร่างรูปแบบ ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3. ทดลองใช้รูปแบบ

4. ประเมินผลการใช้รูปแบบ

กุลวดี บัวโชติ (2547, น.40) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่านสรุปได้ว่าการพัฒนารูปแบบหรือแบบจำลอง (Model development) หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลองซึ่งประกอบไปด้วยการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและองค์ประกอบของแบบจำลอง การสร้างแบบจำลอง และพัฒนาเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

Keeves (เตือนใจ รักษาพงศ์ (2551, น.141-144) ; อ้างอิงมาจาก Keeves 1988) ได้กล่าวถึงหลักการอย่างกว้างๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงแบบธรรมดาทั่วไปนั้นก็มิใช่ประโยชน์เฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้ โดยการสังเกต และหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่กำลังศึกษานั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการ สร้างมโนทัศน์ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบพบว่า การพัฒนารูปแบบนั้น อาจจะมีขั้นตอนในการดำเนินงานแตกต่างกันไปแต่

โดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งออกเป็นตอนๆ คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ

Willer (เตือนใจ รักษาพงศ์ (2551, น.141-144) ; อ้างอิงมาจาก Willer, 1985) สวนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนี้ ๆ จากการศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องนี้พอสรุปได้ว่าการสร้างรูปแบบ (Model) นั้นไม่มีข้อกำหนดที่ตายตัวแน่นอนว่าต้องทำอะไรบ้าง แต่โดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากการศึกษาองค์ความรู้ (Intensive Knowledge) เกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างรูปแบบให้ชัดเจนจากนั้นจึงค้นหาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะพัฒนาแล้วสร้างรูปแบบตามหลักการที่กำหนดขึ้น แล้วนำรูปแบบที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบหาคุณภาพของรูปแบบต่อไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างและพัฒนาขึ้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ การพัฒนารูปแบบมีการดำเนินการเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ และการหาคุณภาพของรูปแบบ

บริบทสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

จากการศึกษาพบว่าบริบทของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา

1. ด้านการบริหารจัดการ ปัจจุบันประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจะมีผลทำให้มีสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวนเพิ่มขึ้น มีปัญหาอัตราส่วนครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คนสูงกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ สถานศึกษาที่มีลักษณะพิเศษ เช่น พื้นที่ห่างไกลความเจริญ อยู่บนพื้นที่ภูเขาสูง ชายขอบระหว่างจังหวัดหรือประเทศ เป็นต้น ซึ่งจะมีปัญหาในการเดินทางไปสถานศึกษาของนักเรียนเป็นอย่างมาก สถานศึกษาบางแห่งมีพื้นที่มากเกินความสามารถของบุคลากร ขาดนักการภารโรง ขณะเดียวกันผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งมีบริบทต่างไปจากสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ การใช้ข้อมูลสารสนเทศ และนำผลการประเมินงาน/โครงการมาใช้วางแผน ปรับปรุงพัฒนางานยังมีน้อย

2. ด้านการเรียนการสอน สภาพปัจจุบันสถานศึกษาขนาดเล็กมีครูไม่ครบชั้น นักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาเพราะมีการทำงานอื่นนอกเหนือจากการเรียนการสอน หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ค่อยสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำกัด เทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัด และที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เมื่อวิเคราะห์คุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขนาดเล็กที่

รับการประเมินจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก (นักเรียนต่ำกว่า 300 คน) ที่ผ่านการประเมินจำนวน 22,866 แห่ง มีสถานศึกษา 491 แห่ง อยู่ในระดับปรับปรุง 15,528 แห่ง อยู่ในระดับพอใช้ และ 4,847 แห่ง อยู่ในระดับดี

3. ด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน การจัดสรรงบประมาณ มีการใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดสรร เนื่องจากมีการคำนึงถึงประสิทธิภาพในการใช้จ่ายงบประมาณ ทำให้สถานศึกษาขนาดเล็กได้จัดสรรงบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่า ขำรุดทรุดโทรม คอมพิวเตอร์ เครื่องมือติดต่อสื่อสารไม่เพียงพอ สถานศึกษาไม่สามารถระดมทรัพยากรจากชุมชนได้มากนัก

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ถึงแม้ว่าจะมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในรูปของคณะกรรมการแต่การแสดงบทบาทของคณะกรรมการดังกล่าวมีไม่มากนัก การประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่นมีน้อย การวางแผนร่วมกัน การให้ผู้ปกครองชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะบริหารจัดการและระดมทรัพยากรดั่งมีน้อยเช่นเดียวกัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 กำหนดให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน 1 - 120 คน ที่ควรรวม (เรียนรวมทุกชั้น) เรียนรวมบางชั้น หรือเรียนรวมบางชั้น/บางวิชา จะต้องเรียนรวมไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา หลังจากประกาศรวมสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว สำหรับโรงเรียนที่ขอดำรงอยู่ (Stand Alone) ต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และจัดทำบันทึกข้อตกลงการปฏิบัติงานระหว่างโรงเรียน กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT และ O-NET) ให้สูงขึ้นกว่าปีการศึกษา 2556 เพิ่มขึ้นร้อยละ 3 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทุกระดับชั้น โดยเฉพาะนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จะต้องอ่านออกเขียนได้ 100%

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนของครู โรงเรียนให้สัญญาว่าจะจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทุกชั้น เรียนตามหลักสูตรโดยจัดการเรียนแบบคละชั้นและจัดการเรียนแบบเป็นชั้นทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามความพร้อมและความเหมาะสมของจำนวนนักเรียนแต่ละชั้น และยินดีให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประเมินผลหรือทดสอบความรู้ความสามารถของครูและทดสอบความรู้ความสามารถพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน

3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนให้สัญญาว่าจะร่วมกับชุมชน องค์กร และทุกภาคส่วนของสังคม พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2557 ในทุก ๆ ด้านดังต่อไปนี้

3.1 ด้านอาคารสถานที่ จะปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน อาคารประกอบให้เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้งานได้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีความปลอดภัยต่อนักเรียน

3.2 ด้านครูผู้สอน จะจัดหาครูที่ขาดแคลนในวิชาเอกต่าง ๆ โดยการทำข้อตกลง(MOU) หรือจัดตั้งกองทุนจ้างครูวิชาเอกที่ขาดแคลนมาสอนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

3.3 ด้านแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนจะร่วมกับชุมชนจัดแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา รวมถึงการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียน

3.4 ด้านสื่อ นวัตกรรมและ ICT ในการจัดการเรียนรู้โรงเรียนจะร่วมกับชุมชนจัดหาคอมพิวเตอร์สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย (ระบบ Internet) เพื่อสืบค้นความรู้ทันต่อเหตุการณ์และความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน

3.5 ด้านคุณภาพชีวิต สุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของนักเรียน โรงเรียนจะต้องร่วมกับชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทุนการศึกษาช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน/พิการ จัดการโครงการอาหารกลางวันให้นักเรียนทุกวัน มีการตรวจสุขภาพนักเรียน รวมถึงการป้องกันภัยจากยาเสพติด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาขนาดเล็ก ภายใต้นโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีทิศทางการดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายสำคัญ ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2544-2561) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “คนไทยเรียนรู้ได้ทุกชีวิตอย่างมีคุณภาพ” และกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก คือ

1.1 พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ที่มีนิสัยเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระวังภัยการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ ขายเสียง สามารถก้าวทันโลก มีสุขภาพกาย สุขภาพใจที่สมบูรณ์ ห่างไกลยาเสพติด เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ มีทักษะการเรียนรู้พื้นฐานที่จำเป็น สมรรถนะความรู้ ความสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิตและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

1.3 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

1.4 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและภาคเอกชน

และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. มาตรการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายอัตรากำลังและงบ (คปร.) โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552 เห็นชอบแนวทางการจัดอัตรากำลังและการบริหารจัดการในภารกิจการศึกษาขั้นพื้นฐานตามข้อเสนอของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) กำหนดมาตรการการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์และให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขด้วยการบริหารจัดการประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับบทบาทภาครัฐเพื่อดำเนินภารกิจการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบริหารจัดการให้มีจำนวนโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การบริหารจัดการกำลังคนให้สมดุลและสอดคล้องกับภารกิจด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารทรัพยากรด้านการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการในภารกิจด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญของนโยบายดังกล่าวจึงเป็นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางรากฐานการศึกษาใหม่ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น ดังนั้น มาตรการสำคัญประการหนึ่งในนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง คือ การรวมโรงเรียนขนาดเล็ก รวมทั้งเป็นการตอบสนองต่อมาตรการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552 ได้ระบุสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพและลดความสูญเปล่าของโรงเรียนขนาดเล็กมาตรการที่เหมาะสม ได้แก่ การควบรวม การปรับปรุงประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายตลอดจนสนับสนุนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีการจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษา (School Mapping) และแผนดำเนินงานแบบฉบับได้ภายในปี 2561
2. จัดให้มีการควบรวมโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ เพื่อให้เกิดขนาดที่เหมาะสมโดยชดเชยค่าเดินทางแก่พ่อแม่ ทั้งนี้เพื่อให้จัดสรรอัตรากำลังของครูและงบประมาณที่เสริมสร้างการพัฒนาคุณภาพได้อย่างเต็มที่
3. เร่งดำเนินการให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพดีขึ้น ด้วยวิธีการหลากหลาย อาทิ ส่งเสริมโรงเรียนดีประจำตำบล การควบรวมและถ่ายโอนสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งไม่ได้อยู่ในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล และให้การอุดหนุนค่ายานพาหนะ

4. ใช้ระบบงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาเป็นสิ่งจูงใจในการแก้ปัญหาโรงเรียนที่มีขนาดเล็กมาก จนไม่สามารถพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาได้โดยให้ควมรวมเป็นโรงเรียนที่สามารถบริหารจัดการเพื่อการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ(สำนักงานเลขาธิการสภาศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองด้านการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ 2553) วัตถุประสงค์ เพื่อลดจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กให้เหมาะสมกับความจำเป็นของพื้นที่นำไปสู่การเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพทางการศึกษา รองรับนโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และมาตรการบริหารจัดการศึกษาเชิงยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการกำหนด เป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพิ่มพูล ร่มศรี (2558) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่า 1. โรงเรียนมีสภาพปัญหาและความต้องการทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 มี 7 องค์ประกอบ คือ 1) บุคลากร 2) การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการนิเทศ 3) ระบบข้อมูลและสารสนเทศ 4) เทคนิคการนิเทศ 5) สื่อ แหล่งเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ 6) การประเมินผลการนิเทศ และ 7) การสร้างเครือข่ายการเผยแพร่และขยายผลการนิเทศ 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศภายใน พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศภายในทุกองค์ประกอบ ยกเว้นการสร้างเครือข่าย การเผยแพร่และขยายผลการนิเทศ ทำให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง ซึ่งบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนิเทศ

ชนากาญจรี ศรีเนตร (2558) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า 1. สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมินและรายงานผลการนิเทศ และด้านการขยายผล ยกย่อง และเชิดชูเกียรติ และค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เท่ากับ 1.00 สามารถนำไป

ประยุกต์ใช้ได้ทุกข้อ 3. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่ามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ทัศนิตา พงษ์พรม (2558) ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนานิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ปัญหา การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร วิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ใน การสอน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการ วางแผนและการกำหนดทางเลือกการเลือกสื่อเครื่องมือและพัฒนาวิธีการ การปฏิบัติการนิเทศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางการพัฒนานิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการวางแผน และโครงการนิเทศภายใน และมีการประเมินผลการ ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

วรรณิ ภิรมย์คำ (2558) ศึกษาเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลต่อการบริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผลต่อการบริหาร สถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็กประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผนก่อนการ นิเทศ มี 6 ตัวบ่งชี้ การปฏิบัติ การนิเทศ มี 7 ตัวบ่งชี้ การประเมินและพัฒนา มี 3 ตัวบ่งชี้ และการ ส่งเสริมการนิเทศ มี 3 ตัวบ่งชี้ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรมีการศึกษารูปแบบการนิเทศภายในที่มี ประสิทธิภาพต่อการบริหารสถานศึกษาในขนาดอื่น ๆ เพื่อนำผลมาเปรียบเทียบ และหารูปแบบที่ เหมาะกับสถานศึกษาทุกขนาด

ศรันย์ภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์ (2558) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของ วิทยาลัยประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า 1. มีการสำรวจรวบรวมและกำหนดขอบเขตสภาพปัญหาต้องมีการวิเคราะห์และจัดลำดับ ความสำคัญของสภาพปัญหา เพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ เกี่ยวกับการนิเทศภายในมาให้ความรู้กับคณะกรรมการนิเทศ และผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดความ เข้าใจและเชื่อมั่นในระบบนิเทศมากยิ่งขึ้น 2. ปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินการนิเทศภายในที่กำหนดไว้ อย่างเป็นระบบตรงต่อเวลาดำเนินตามแนวกลยุทธสมานฉันท์และโปร่งใส ผู้บริหารและผู้นิเทศ ต้องเสริมแรงด้วยการแนะนำ การออกคำสั่งและการตีชมผลงานที่ออกมาเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้ พิจารณาทางเลือกในการปรับปรุงแก้ไขงานของตน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีความชัดเจนในเกณฑ์การนิเทศ มีการสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสามารถวัดได้ตรงตาม จุดมุ่งหมายที่กำหนดและมีความเชื่อมั่นสูง

วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ (2559) ศึกษาเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แนวคิดหลักการ สมรรถนะของผู้บริหาร เป้าหมาย การพัฒนา ส่วนที่ 2 กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง ส่วนที่ 3 เงื่อนไข ความสำเร็จ และจากการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

ประภาภรณ์ พลรักษ์ (2560) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า 1. สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีการปฏิบัติการนิเทศอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินนิเทศรองลงมาคือ ด้านการประเมินผลการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศ 2. แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่สร้างขึ้นโดยมีความตรงตามเนื้อหา โครงสร้าง และหลักวิชาการ มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย 4 ด้าน 37 รายการปฏิบัติ ได้แก่ 1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 9 รายการปฏิบัติ 2. ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษาประกอบด้วย 10 รายการปฏิบัติ 3. ด้านการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 รายการปฏิบัติ และ 4. ด้านการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 10 รายการปฏิบัติ

ศานิต โหนแหยม (2560) ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า 1. สภาพการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการ ด้านการกำกับตรวจสอบ และด้านการปรับปรุงพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถดำเนินการได้ในระดับมาก 2. ปัญหาการดำเนินการนิเทศที่สำคัญ ได้แก่ ไม่มีคู่มือการนิเทศภายในให้ครูใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ การดำเนินงานการนิเทศไม่เป็นไปตามปฏิทินที่กำหนด ครูไม่พร้อมรับการนิเทศ และเครื่องมือการประเมินผลการนิเทศขาดความเที่ยงตรงและไม่เป็นที่ยอมรับของครู

ธารทิพย์ ด้ายยศ (2561) ศึกษาเรื่อง การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้าน

การประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก และด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา พบว่า ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า แตกต่างกัน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นควรมีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ กระบวนการนิเทศ และการประเมินผลการนิเทศ

อานนท์ สิงห์จ้อย (2561) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในกับทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี พบว่า 1. กระบวนการนิเทศภายในวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสูงที่สุด คือ วางแผนการนิเทศ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ลงมือปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก และต่ำที่สุดคือ เสริมสร้างกำลังใจ อยู่ในระดับมาก 2. ทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสูงที่สุด คือ วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ วิเคราะห์กระบวนการประเมินผล อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำที่สุดคือ วิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก 3. ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในกับทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรีโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ญาณิ ญาณะโส (2562) ศึกษาเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า การนิเทศภายในเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพซึ่งไม่เพียงส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติอย่างสม่ำเสมอ

พิรยา ทรัพย์หล้า (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาแต่ละขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่มีการดำเนินงานสูงที่สุดคือการปฏิบัติการนิเทศ รองลงมาคือการประเมินผลและการรายงานผลการสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการการวางแผนและการกำหนดทางเลือก และขั้นตอนที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ส่วนแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนควรจัดทำแบบสำรวจออนไลน์สำรวจความต้องการของครู และจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ได้อย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรจัดประชุมครูด้วยกระบวนการ PLC ผู้บริหารนิเทศโดยการดูวิดีโอการสอนของครู ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในให้คำแนะนำเชิงบวก และแจ้งผลการนิเทศต่อครู

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พอจะสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ประถมศึกษาที่ได้ปฏิบัติกันผ่านมาแล้วนั้น ส่วนใหญ่จะปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อยไม่ปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนไม่ค่อยเห็นความสำคัญ ไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนและมีปัญหาอุปสรรคหลายอย่าง เช่น ผู้บริหารไม่นิเทศการสอนที่แท้จริงไม่มีกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุนและขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะมีมากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ บทบาทการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจยังปฏิบัติได้ตามเกณฑ์น้อยถึงปานกลาง พบปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่ ปัญหาคุณภาพและปริมาณบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดเทคนิควิธีการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ขาดวิทยากรในการให้ความรู้ ขาดคุณภาพและวิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน ความไม่พร้อมของอาคารสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนยังมีข้อขัดข้องหลายประการในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีมากน้อยแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ดังนั้น ถ้าโรงเรียนใดสามารถจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนได้อย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพและสามารถขจัดปัญหาอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาออกไปได้ก็จะทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน และรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร/กลุ่มเป้าหมาย
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร/กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 99 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 99 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 99 คน รวมทั้งสิ้น 198 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 3 คนศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 1.1 ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
 - 1.2 มีประสบการณ์ในการนิเทศภายในไม่น้อยกว่า 5 ปี
 - 1.3 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และ
 - 1.4 ยินดีเข้าร่วมการศึกษาค้นคว้า
2. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 2.1 ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
 - 2.2 ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือ

- 2.3 จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือ
- 2.4 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และ
- 2.5 ยินดีเข้าร่วมการศึกษาค้นคว้า
3. ศึกษานิเทศก์ จำนวน 3 คน มีคุณสมบัติ ดังนี้
 - 3.1 ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
 - 3.2 มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นไม่น้อยกว่า 5 ปี
 - 3.3 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และ
 - 3.4 ยินดีเข้าร่วมการศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ระยะ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในของสถานศึกษา
2. สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ประเด็นคำถามของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก
3. ร่างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน ศึกษานิเทศก์จำนวน 2 ท่าน และครูจำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัด IOC
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กลุ่มประชากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของCronbach
7. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไข
8. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำรายงานสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2. จัดการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อร่วมกันหารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

3. สรุปและสังเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการดำเนินงานและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ด้วยวิธีการของ Likert ดังนี้

5 หมายถึง สภาพและความต้องการ ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพและความต้องการ ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพและความต้องการ ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพและความต้องการ ในระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพและความต้องการ ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ระยะที่ 2 ศึกษารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus group) ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 2 เป็นประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยนำระดับสภาพและความต้องการจากการศึกษาระยะที่ 1 มาหารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในของสถานศึกษา
2. สังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ประเด็นคำถามของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก

3. ร่างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อความ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 ท่าน ศึกษานิเทศก์จำนวน 2 ท่าน และครูจำนวน 1 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบเครื่องมือในด้านความตรงตามเนื้อหา และตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ของการวัด IOC (Index Item Objective Congruence) ความครอบคลุมของข้อความ และความชัดเจนของภาษาที่ใช้โดยกำหนดการหาค่าความสอดคล้อง ดังนี้

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด
- 1 หมายถึง ข้อความนี้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด

หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับวัตถุประสงค์ของการวัด โดยกำหนดความสอดคล้องที่ยอมรับได้ตั้งแต่ 0.60 – 1.0 ขึ้นไป พบว่าทั้ง 38 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.0 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้ (Try Out) กลุ่มประชากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach โดยดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ 2564 ถึง เดือน เมษายน 2564 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .987

7. นำเครื่องมือที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอคำแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไข

8. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากระยะที่ 1 มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำร่างการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2. จัดการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อร่วมกันหารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

3. สรุปและสังเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการส่งแบบสอบถามสภาพและความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ทาง ช่องทางการส่งเอกสารของโรงเรียนที่จัดไว้ให้ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

3. หลังจากส่งแบบสอบถามให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลไปแล้วผู้วิจัยติดตามการส่งแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 198 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

5. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 ศึกษารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดเห็น ในการหารูปแบบในการนิเทศภายใน สถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ และครูในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ต้องเตรียมความพร้อมเครื่องมืออุปกรณ์บันทึกเสียง และประเด็นสำคัญๆ เกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา พร้อมนำเสนอข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 เพื่อหารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. เริ่มการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ สร้างบรรยากาศของความ เป็นกันเองและขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนากลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยผู้วิจัยต้องคอยกระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง โดยใช้แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม LINE เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2564
3. เมื่อได้พูดคุยจนครบประเด็น สิ้นสุดการสนทนากลุ่ม และได้ข้อมูลครบถ้วนตามประเด็น และได้ข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศภายใน แสดงความขอบคุณ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มจะถูกบันทึกไว้ในเครื่องบันทึกเสียง ผู้วิจัยจะบันทึกโดยการเขียนขณะสนทนากลุ่ม หรือบันทึกหลังการสนทนากลุ่ม ข้อมูลที่บันทึกในอุปกรณ์บันทึกเสียงจะถูกถอดความออกมาคำต่อคำ

การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยการคำนวณหาร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของรูปแบบการนิเทศภายในโดยการศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามในระยะที่ 1 มาวิเคราะห์ หาค่าความแตกต่างของสภาพและความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) โดยมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$PNI_{modified} = \frac{(I-D)}{D}$$

เมื่อ PNI = ดัชนีลำดับของความต้องการจำเป็น

I = ค่าเฉลี่ยของความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา

D = ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินการการนิเทศภายในสถานศึกษา

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. ผลการหารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
ชาย	97	49.00
หญิง	101	51.00
รวม	198	100.00

จากตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 49.00 เพศหญิง จำนวน 101คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
20 – 30 ปี	53	26.76
31 – 40 ปี	54	27.28
40 ปีขึ้นไป	91	45.96
รวม	198	100.00

จากตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 26.76 อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 27.28 และอายุ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 45.96 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

อายุ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
ปริญญาตรี	76	38.38
ประกาศนียบัตรบัณฑิต	2	1.01
ปริญญาโท	120	60.61
ปริญญาเอก	0	0
รวม	198	100.00

จากตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 38.38 ระดับการศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิต จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.01 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 60.61 และระดับการศึกษาปริญญาเอก จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง

อายุ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
ผู้บริหารสถานศึกษา	99	50.00
ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ	99	50.00
รวม	198	100.00

จากตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตำแหน่งครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

อายุ	จำนวน (N)	ร้อยละ (%)
น้อยกว่า 5 ปี	49	24.75
5 - 10 ปี	38	19.19
10 - 15 ปี	27	13.64
15 - 20 ปี	19	9.59
20 ปีขึ้นไป	65	32.83
รวม	198	100.00

จากตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 24.75 ประสบการณ์ทำงาน 5 - 10 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 19.19 ประสบการณ์ทำงาน 10 - 15 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 ประสบการณ์ทำงาน 15 - 20 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 9.59 และประสบการณ์ทำงาน 20 ปีขึ้นไป จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 32.83 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน

	กระบวนการนิเทศภายใน	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดอันดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา	2.98	.474	ปานกลาง	4.63	.475	มากที่สุด	0.55	1
2	ด้านการวางแผนการนิเทศ	3.49	.443	ปานกลาง	4.70	.441	มากที่สุด	0.35	3
3	ด้านการปฏิบัติการนิเทศ	3.60	.442	มาก	4.66	.468	มากที่สุด	0.29	4
4	ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข	3.15	.422	ปานกลาง	4.62	.507	มากที่สุด	0.47	2
5	ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน	3.85	.692	มาก	4.66	.514	มากที่สุด	0.21	5
	โดยรวม	3.42	.395	ปานกลาง	4.66	.451	มากที่สุด	0.36	-

จากตารางที่ 7 พบว่า สภาพการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขและด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนความต้องการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษาและด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาค่าดัชนีลำดับ

ความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศและด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นรายข้อ

	การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดอันดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายใน	3.00	1.062	ปานกลาง	4.62	.599	มากที่สุด	0.54	4
2	สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานของ 4 ฝ่าย และแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.96	.877	มาก	4.62	.564	มากที่สุด	0.17	7
3	สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก	2.34	1.009	น้อย	4.65	.583	มากที่สุด	0.99	1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

	การสำรวจความต้องการ จำเป็นในการนิเทศภายใน สถานศึกษา			สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัด อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
4	สถานศึกษามีการ วิเคราะห์นโยบายของ หน่วยงานต้นสังกัด	3.27	.770	ปาน กลาง	4.64	.511	มาก ที่สุด	0.42	5		
5	สถานศึกษามีการรวบรวม ความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจาก บุคลากรทั้งภายในและ ภายนอก	2.52	.991	ปาน กลาง	4.67	.533	มาก ที่สุด	0.85	3		
6	สถานศึกษาให้บุคลากร ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาเข้ามามีส่วน ร่วมในการกำหนดทิศ ทางการนิเทศ	2.39	.916	น้อย	4.61	.584	มาก ที่สุด	0.93	2		
7	สถานศึกษานำผลการ ประเมินที่หลากหลายมา กำหนดความต้องการ จำเป็นในการนิเทศ	3.41	.570	ปาน กลาง	4.64	.604	มาก ที่สุด	0.36	6		
	โดยรวม	2.98	.474	ปาน กลาง	4.63	.475	มาก ที่สุด	0.55	-		

จากตารางที่ 8 พบว่า สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานของ 4 ฝ่าย และแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดความต้องการ

จำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) สถานศึกษานำผลการประเมินที่หลากหลายมา กำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ($\bar{X} = 3.41$) และสถานศึกษามีการวิเคราะห์นโยบายของ หน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 3.27$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการ นิเทศภายในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มี คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการรวบรวมความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 4.67$) สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลการ ประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ($\bar{X} = 4.65$) และสถานศึกษามีการ วิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.64$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการ จำเป็น การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีความต้องการ จำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผล การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก (PNI = 0.99) สถานศึกษาให้บุคลากร ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศ (PNI = 0.93) และ สถานศึกษามีการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอก (PNI = 0.85)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศ ภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการนิเทศ เป็นรายข้อ

การวางแผนการนิเทศ	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัด อันดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1 สถานศึกษาสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรใน สถานศึกษาก่อน ดำเนินการนิเทศภายใน	2.79	1.059	ปาน กลาง	4.71	.488	มาก ที่สุด	0.69	1
2 สถานศึกษากำหนด โครงการนิเทศภายในไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี ของสถานศึกษา	4.10	.825	มาก	4.73	.479	มาก ที่สุด	0.15	7

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การวางแผนการนิเทศ	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดอันดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
3 สถานศึกษาจัดทำแผนนิเทศโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดกิจกรรมการนิเทศภายในที่ชัดเจน	3.63	.755	มาก	4.67	.512	มากที่สุด	0.29	5
4 สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในที่ชัดเจน	3.42	.580	ปานกลาง	4.71	.488	มากที่สุด	0.38	4
5 สถานศึกษากำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา	4.03	.887	มาก	4.68	.488	มากที่สุด	0.16	6
6 สถานศึกษามีการวางแผนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.39	.641	ปานกลาง	4.68	.520	มากที่สุด	0.38	3
7 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายใน	3.10	.791	ปานกลาง	4.70	.551	มากที่สุด	0.52	2
โดยรวม	3.49	.443	ปานกลาง	4.70	.441	มากที่สุด	0.35	-

จากตารางที่ 9 พบว่า สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการนิเทศ

ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษากำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.10$) สถานศึกษากำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) สถานศึกษาจัดทำแผนนิเทศโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดกิจกรรมการนิเทศภายในที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.63$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษากำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.73$) สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.71$) สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.71$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนการนิเทศพบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายใน (PNI = 0.69) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายใน (PNI = 0.52) และสถานศึกษามีการวางแผน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.38)

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศ ภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ เป็นรายชื่อ

	การปฏิบัติการนิเทศ	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดลำดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	สถานศึกษาประชุมชี้แจงให้ครู เข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา	3.09	.805	ปาน กลาง	4.63	.570	มาก ที่สุด	0.50	1
2	สถานศึกษาปฏิบัติงานตาม ขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการ นิเทศ	3.34	.693	ปาน กลาง	4.65	.530	มาก ที่สุด	0.39	5
3	สถานศึกษามีการดำเนินการ นิเทศภายในอย่างเป็นระบบและ ต่อเนื่อง	3.14	.905	ปาน กลาง	4.65	.556	มาก ที่สุด	0.48	2
4	สถานศึกษามีนโยบายให้บุคลากร ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงานการนิเทศภายใน สถานศึกษา	3.32	.688	ปาน กลาง	4.65	.510	มาก ที่สุด	0.40	4
5	สถานศึกษามีการประชุม ปรึกษาหารือหลังการจัดการ นิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการ นิเทศ	3.30	.798	ปาน กลาง	4.68	.565	มาก ที่สุด	0.42	3
6	สถานศึกษาจัดบรรยากาศการ นิเทศภายในที่มีลักษณะเป็น กัลยาณมิตร	4.06	.859	มาก	4.73	.446	มาก ที่สุด	0.17	6
7	สถานศึกษาสร้างขวัญและ กำลังใจแก่บุคลากรในการ ปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่าง สม่ำเสมอ	4.07	.879	มาก	4.66	.606	มาก ที่สุด	0.14	8

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การปฏิบัติการนิเทศ	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
8 สถานศึกษาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน	4.05	.857	มาก	4.67	.543	มากที่สุด	0.15	7
9 สถานศึกษากำกับติดตามให้การนิเทศภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศ	4.07	.807	มาก	4.67	.522	มากที่สุด	0.15	7
โดยรวม	3.60	.442	มาก	4.66	.468	มากที่สุด	0.29	-

จากตารางที่ 10 พบว่าสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.07$) สถานศึกษากำกับติดตามให้การนิเทศภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.07$) สถานศึกษาจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 3.06$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.73$) สถานศึกษามีการประชุม ปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ ($\bar{X} = 4.68$) สถานศึกษาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.50) สถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (PNI = 0.48) และสถานศึกษามีการประชุม ปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ (PNI = 0.42)

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข เป็นรายชื่อ

	การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดอันดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	สถานศึกษาตรวจสอบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา	2.53	.996	ปานกลาง	4.60	.620	มากที่สุด	0.82	2
2	สถานศึกษากำกับติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการนิเทศภายในตามแผนการนิเทศและโครงการนิเทศภายใน	3.01	.828	ปานกลาง	4.64	.577	มากที่สุด	0.54	4
3	สถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในสถานศึกษาตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศ	3.98	.840	มาก	4.60	.620	มากที่สุด	0.16	8
4	สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน	3.96	.881	มาก	4.66	.527	มากที่สุด	0.18	7
5	สถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งครูในสถานศึกษาให้ทราบโดยทั่วกัน	3.80	.966	มาก	4.68	.530	มากที่สุด	0.23	6
6	สถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ	3.09	.991	ปานกลาง	4.66	.525	มากที่สุด	0.51	5

ตารางที่ 11 (ต่อ)

	การประเมินผล และการปรับปรุง แก้ไข	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัด อันดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
7	สถานศึกษานำข้อมูลการนิเทศ ภายในไปเป็นส่วนหนึ่งของการ พิจารณาคำดีความชอบ	1.88	.973	น้อย	4.53	.752	มาก ที่สุด	1.41	1
8	สถานศึกษานำวิธีการจัดการ เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครู ไปเผยแพร่	2.94	.946	ปาน กลาง	4.64	.586	มาก ที่สุด	0.58	3
	โดยรวม	3.15	.422	ปาน กลาง	4.62	.507	มาก ที่สุด	0.47	-

จากตารางที่ 11 พบว่า สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในสถานศึกษาตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.98$) สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.96$) สถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งครูในสถานศึกษาให้ทราบโดยทั่วกัน ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งครูในสถานศึกษาให้ทราบโดยทั่วกัน ($\bar{X} = 4.68$) สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.66$) สถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.66$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษานำข้อมูลการนิเทศภายในไปเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาคำดีความชอบ (PNI = 1.41) สถานศึกษาตรวจสอบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการ

ปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.82) และ สถานศึกษานำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่ (PNI = 0.58)

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน เป็นรายชื่อ

	การจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัดอันดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ	3.45	1.296	ปานกลาง	4.69	.599	มากที่สุด	0.36	2
2	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นรายบุคคล	3.36	.620	ปานกลาง	4.65	.617	มากที่สุด	0.38	1
3	ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ	4.06	.847	มาก	4.73	.479	มากที่สุด	0.17	3
4	คณะกรรมการนิเทศพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนประกอบการนิเทศ	4.06	.801	มาก	4.65	.556	มากที่สุด	0.15	5
5	คณะกรรมการนิเทศ กำกับติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกตจากการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง	3.99	.881	มาก	4.60	.711	มากที่สุด	0.15	5

ตารางที่ 12 (ต่อ)

	การจัดระบบสนับสนุนการนิเทศ ภายใน	สภาพการดำเนินงาน			ความต้องการ			ค่า PNI	การจัด อันดับ
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
6	สถานศึกษาพัฒนาเครื่องมือ การนิเทศที่มีความเที่ยงตรง น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของครู	4.02	.818	มาก	4.66	.495	มาก ที่สุด	0.16	4
7	ข้อมูลการนิเทศของครูแต่ละ คนได้รับการปกปิดและรับรู้ได้ เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศจาก คณะกรรมการการนิเทศและ ผู้บริหารสถานศึกษา	4.03	.869	มาก	4.63	.561	มาก ที่สุด	0.15	5
	โดยรวม	3.85	.692	มาก	4.66	.451	มาก ที่สุด	0.21	-

จากตารางที่ 12 พบว่า สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.06$) คณะกรรมการนิเทศพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.06$) ข้อมูลการนิเทศของครูแต่ละคนได้รับการปกปิดและรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศจากคณะกรรมการการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.73$) ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.69$) สถานศึกษาพัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของครู ($\bar{X} = 4.66$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและ

คณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นรายบุคคล (PNI = 0.38) ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ (PNI = 0.36) และ ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ (PNI = 0.17)

ตอนที่ 2 ผลการสนทนากลุ่มเพื่อหารูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

การเก็บข้อมูลในครั้งนี้เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้นผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามและวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษานิเทศก์ และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประมวลเป็นภาพรวมที่สามารถสะท้อนถึงรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน โดยนำประเด็นจากการสอบถามสภาพการดำเนินงานและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ในแต่ละด้านมาร่างประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2564 เวลา 09.00 น. - 12.00 น. ผ่านการสนทนาทางกลุ่มออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม LINE เพื่อให้การดำเนินการ ผลการสนทนากลุ่มผู้วิจัยได้สังเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ตามรูปแบบคือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วิธีการดำเนินงาน และเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีดังนี้

2.1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานของ 4 ฝ่าย และแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) สถานศึกษานำผลการประเมินที่หลากหลายมากำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ($\bar{X} = 3.41$) และสถานศึกษามีการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} =$

3.27) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายใน สถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจาก บุคลากรทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 4.67$) สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพ ภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ($\bar{X} = 4.65$) และสถานศึกษามีการวิเคราะห์นโยบายของ หน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.64$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น การสำรวจ ความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพ ภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก (PNI = 0.99) สถานศึกษาให้บุคลากรทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศ (PNI = 0.93) และ สถานศึกษามีการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอก (PNI = 0.85) ผู้วิจัย ได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นข้อคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อหารูปแบบการนิเทศภายใน สถานศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นดังนี้

“ก่อนเปิดภาคเรียนควรมีการสรุปผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาเกี่ยวกับการ นิเทศภายในสถานศึกษา ให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดขอบเขต ทิศ ทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา”

(ผู้บริหาร คนที่ 1, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานศึกษาสภาพการดำเนินงาน สำรวจความต้องการ จำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษาในปีที่ผ่านมาเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนหรือ โครงการการนิเทศภายในสถานศึกษา”

(ศึกษานิเทศก์ คนที่ 1, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ทุกคนในสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา”

(ผู้บริหาร คนที่ 2, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ครูที่เป็นผู้รับการนิเทศ เข้ามามี บทบาทในการกำหนดความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการนิเทศ

ภายในสถานศึกษา และร่วมมือกับบุคคลภายนอกเพื่อให้ทราบถึงความต้องการ เพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษา”

(ครู คนที่ 1, สอนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“สถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมาย วิเคราะห์นโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อนำมาปรับให้สอดคล้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา”

(ศึกษานิเทศก์ คนที่ 2, สอนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปได้ ดังนี้

1. ก่อนเปิดภาคเรียนผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานมีการจัดประชุมร่วมกันเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็น โดยวิเคราะห์จากผลการปฏิบัติงาน ในปีที่ผ่านมา
2. สถานศึกษาควรมีการดำเนินงานโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของบุคลากร การวางแผนการทำงานและหลักการทำงานเป็นทีม มาปรับใช้ในการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษากำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.10$) สถานศึกษากำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) สถานศึกษาจัดทำแผนนิเทศโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดกิจกรรมการนิเทศภายในที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.63$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษากำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.73$) สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.71$) สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.71$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาสร้างความรู้ความ

เข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายใน (PNI = 0.69) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายใน (PNI = 0.52) และ สถานศึกษามีการวางแผนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.38) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นข้อคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อหารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นดังนี้

“สถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจให้กับครูและบุคลากรทราบถึงแนวทางการนิเทศภายในก่อนที่จะดำเนินการนิเทศภายใน โดยมีการวางแผน ประชุม ร่วมกันกำหนดแนวทาง และแต่งตั้งผู้ที่มีความเหมาะสมรับผิดชอบในการนิเทศภายใน”

(ผู้บริหาร คนที่ 2, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“สถานศึกษาจัดให้มีโครงการนิเทศภายใน กำหนดระยะเวลา รายละเอียดกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีความชัดเจน”

(ครู คนที่ 2, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ผู้บริหารและครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาให้ชัดเจน ศึกษาขั้นตอนกระบวนการการนิเทศให้เข้าใจ”

(ผู้บริหาร คนที่ 3, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ผู้บริหารและครู ศึกษาและนำนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาวางแผนร่วมกัน”

(ศึกษานิเทศก์ คนที่ 1, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปได้ ดังนี้

1. การวางแผนการนิเทศภายใน สถานศึกษาต้องสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาก่อนการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษา
2. จัดโครงการนิเทศภายใน แผนการนิเทศภายในโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดกิจกรรมการนิเทศภายในที่ชัดเจน มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน

2.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.07$) สถานศึกษากำกับติดตามให้การนิเทศภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.07$) สถานศึกษาจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 3.06$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.73$) สถานศึกษามีการประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ ($\bar{X} = 4.68$) สถานศึกษาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.50) สถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (PNI = 0.48) และสถานศึกษามีการประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ (PNI = 0.42) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นข้อคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อหารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็กและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นดังนี้

“เห็นด้วยกับการสอบถามปัญหาและผลการดำเนินงานในปีการศึกษาที่ผ่านมาเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติการนิเทศภายใน”

(ศึกษานิเทศก์ คนที่ 3, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ต้องมีการประชุมชี้แจงให้ครูรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นผู้รับการนิเทศ และแจ้งให้ทราบทุกครั้งก่อนเข้ารับการนิเทศ”

(ครู คนที่ 1, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ต้องมีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามให้การนิเทศเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศ”

(ผู้บริหาร คนที่ 3, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ควรรำนโยบายในระดับต่างๆ นำไปสู่การปฏิบัติและปรับให้ตรงตามบริบทของโรงเรียน เพราะนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดถือเป็นเรื่องสำคัญ”

(ศึกษานิเทศก์ คนที่ 2, สนนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ในการดำเนินการปฏิบัติการนิเทศทุกครั้งควรมีการเก็บรวบรวมร่องรอยหลักฐานในการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อที่จะนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการติดตาม ตรวจสอบการนิเทศภายในสถานศึกษา”

(ผู้บริหาร คนที่ 1, สนนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยสถานศึกษาบรรยากาศที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ไม่กดดัน หรือไปข่มขู่ ใช้คำพูดที่เป็นกันเองและนิเทศเพื่อพัฒนา”

(ครู คนที่ 2, สนนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“การปฏิบัติงานตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามให้การนิเทศเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศ หากพบปัญหาหรือข้อบกพร่อง ให้ผู้บริหารหรือครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการให้คำแนะนำช่วยเหลือ”

(ครู คนที่ 1, สนนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้บริหาร และคณะครูต้องดำเนินการนิเทศตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ในโครงการนิเทศ เพื่อให้การปฏิบัติการนิเทศเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
2. ประชุมชี้แจงให้ครูรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะเป็นผู้รับการนิเทศ และแจ้งให้ทราบทุกครั้งก่อนเข้ารับการนิเทศ
3. ปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยสถานศึกษาบรรยากาศที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร
4. เตรียมความพร้อมของวิธีการ กิจกรรม เครื่องมือและการบันทึกผลการนิเทศ

2.4 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขการนิเทศภายในสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการประเมินผล และการ

ปรับปรุงแก้ไข ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายใน สถานศึกษาตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.98$) สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.96$) สถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งครูในสถานศึกษาให้ทราบโดยทั่วกัน ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุทธดิตถ์ เขต 1 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งครูในสถานศึกษาให้ทราบโดยทั่วกัน ($\bar{X} = 4.68$) สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.66$) สถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.66$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษานำข้อมูลการนิเทศภายในไปเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบ (PNI = 1.41) สถานศึกษาตรวจสอบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.82) และ สถานศึกษานำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่ (PNI = 0.58) ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นข้อคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อหารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นดังนี้

“สถานศึกษาควรตรวจสอบปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร ด้อย่างไร ไม่ด้อย่างไร มีอะไรที่ต้องปรับปรุงแก้ไข มาสรุปและหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน”

(ผู้บริหาร คนที่ 1, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ผู้นิเทศจะต้องชี้แจงให้กับผู้รับการนิเทศเข้าใจ และทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน การพัฒนาของผู้รับการนิเทศ พัฒนาการของผู้เรียน สภาพแวดล้อมบริบทต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อาจเชิญบุคคลภายนอกเข้าร่วมนิเทศภายในสถานศึกษาเช่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นการมีส่วนร่วมและสะท้อนถึงความต้องการที่จะให้มีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และร่วมประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษา”

(ศึกษานิเทศก์ คนที่ 1, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ควรสอบถามความพึงพอใจของคณะครูผู้รับการนิเทศเป็นประจำ เพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา”

(ครู คนที่ 2, สอนหนักกลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ในการนิเทศภายในสถานศึกษาทุกครั้งจะต้องมีการรายงานผลการนิเทศให้กับผู้รับการนิเทศทุกครั้ง เพื่อให้ทราบผลที่จะนำไปพัฒนา หรือปรับปรุงต่อไป หรืออาจจะนำไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบในการเลื่อนเงินเดือน”

(ครู คนที่ 2, สอนหนักกลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ควรมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการประเมินผลและจัดทำรายงานผลการประเมิน”

(ผู้บริหาร คนที่ 3, สอนหนักกลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“เห็นด้วยว่าหลังจากการประเมินแล้วถ้าจะให้ดีควรนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาการนิเทศต่อไป”

(ครู คนที่ 1, สอนหนักกลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปได้ ดังนี้

1. การประเมินผลการนิเทศ นอกจากให้ผู้ประเมินและผู้รับการประเมินเป็นผู้ทำการประเมินแล้ว ควรเชิญให้บุคคลภายนอกเช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ประเมินอีกส่วนหนึ่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติม
2. ประเมินตามสภาพจริง และประเมินให้ครอบคลุมงานทั้ง 4 ฝ่ายในสถานศึกษา พร้อมทั้งประเมินความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานการนิเทศภายในสถานศึกษา
3. หลังจากการประเมินแล้ว ควรนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหรือพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาต่อไป

2.5 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายในสถานศึกษา จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ

($\bar{X} = 4.06$) คณะกรรมการนิเทศพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.06$) ข้อมูลการนิเทศของครูแต่ละคนได้รับการปกปิดและรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศจาก คณะกรรมการการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 ด้านการ จัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ใน รายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.73$) ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนรู้ ของครูอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.69$) สถานศึกษาพัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของครู ($\bar{X} = 4.66$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการ จัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและ ข้อสังเกตจากการนิเทศพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นรายบุคคล (PNI = 0.38) ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ (PNI = 0.36) และ ครูจัดเตรียม แผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ (PNI = 0.17) ผู้วิจัยได้นำข้อมูล ดังกล่าวมาใช้เป็นข้อคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อหารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของ สถานศึกษาขนาดเล็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นดังนี้

“กระบวนการนี้ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายการนิเทศทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน”

(ศึกษานิเทศก์ คนที่ 3, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักและสนับสนุนความคิดเชิงบวกเกี่ยวกับการ ดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา”

(ครู คนที่ 3, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“ควรมีการพัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่มีความยุติธรรม เที่ยงตรงน่าเชื่อถือและเป็น ที่ยอมรับของผู้รับการนิเทศ”

(ศึกษานิเทศก์ คนที่ 2, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“หลังจากการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้นิเทศจะต้องส่งเสริม ช่วยเหลือ และสร้างกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ”

(ครู คนที่ 1, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

“จัดหาอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ที่เป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

(ผู้บริหาร คนที่ 1, สนทนากลุ่ม, 25 พฤษภาคม 2564)

จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปได้ ดังนี้

1. ควรสร้างเครือข่ายการนิเทศทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. พัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่มีความยุติธรรม เที่ยงตรงน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้รับการนิเทศ

3. หลังจากการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้นิเทศจะต้องส่งเสริม ช่วยเหลือ และสร้างกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบไปด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ วิธีการดำเนินการ และเงื่อนไขความสำเร็จของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า หลักการของรูปแบบการนิเทศภายในประกอบด้วย

1.1 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ในการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก ในบทบาทต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น การเป็นผู้นิเทศ หรือการเป็นผู้รับการนิเทศ คณะทำงานหรือคณะทำงานต่าง ๆ โดยให้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมเสนอแนะ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในการที่จะทำให้การนิเทศดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ร่วมกัน

1.2 หลักการวางแผน หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความพร้อมสูงสุดต่อการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งครอบคลุมถึงการกำหนดปัญหาสำคัญเพื่อการนิเทศ การวิเคราะห์ความต้องการนิเทศของผู้รับการนิเทศ การกำหนดวัตถุประสงค์การนิเทศ การกำหนดเนื้อหาการนิเทศ การประเมินพฤติกรรมเบื้องต้นก่อนการนิเทศ การกำหนดกิจกรรมการนิเทศ การกำหนดกลุ่มผู้รับการนิเทศ การกำหนดเวลาการนิเทศ การกำหนดสถานที่ปฏิบัติการนิเทศและการเลือกทรัพยากรเพื่อการนิเทศ ซึ่งการวางแผนดังกล่าวจะทำให้เกิดความพร้อมและส่งผลให้การปฏิบัติการนิเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 หลักการทำงานเป็นทีม หมายถึง การสร้างและพัฒนาทีมงานเป็นความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ หรือผู้เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ต้องอาศัยความเข้าใจ ความผูกพัน และความร่วมมือซึ่งกันและกันของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกสามารถทำงานร่วมกันจนประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายสูงสุดของทีมได้

ทั้งนี้เพราะการนิเทศภายในโรงเรียนจะบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องปฏิบัติงานร่วมกัน อาศัยการร่วมมือกัน มีการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวางแผน มีความยืดหยุ่น ยืดความต้องการของครูเป็นหลักซึ่งจะทำให้ครูสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเอง

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบไปด้วย

2.1 เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.2 เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษานำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก

2.3 เพื่อให้ผู้รับการนิเทศนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3. วิธีการดำเนินการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบไปด้วย

3.1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศ สำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานทั้ง 4 ฝ่าย

และแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา การวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศภายในสถานศึกษาและนำผลการประเมินที่หลากหลายมากำหนดความต้องการจำเป็นในการภายในสถานศึกษา

3.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา ก่อนดำเนินการนิเทศภายในมีการกำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาและจัดทำแผนการนิเทศโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดกิจกรรมคณะนิเทศวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในให้ชัดเจนกำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษาและสถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายใน

3.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ สถานศึกษาประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่และปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศมีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องพร้อมทั้งมีนโยบายให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนิเทศภายในมีการประชุมปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศ การจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศภายในกำกับติดตามให้การนิเทศภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

3.4 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข สถานศึกษาตรวจสอบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม ความก้าวหน้าในการดำเนินงานนิเทศภายในตามแผนการนิเทศและโครงการนิเทศ ประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศรายงานผลการนิเทศภายใน และแจ้งให้ครูในสถานศึกษาทราบโดยทั่วกัน นำผลการนิเทศไปใช้ในการปรับปรุงการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาอาจนำผลข้อมูลการนิเทศภายในและเป็นส่วนหนึ่งของพิจารณาความดีความชอบ โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง

3.5 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอ กำกับ ติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกตจากการนิเทศเพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง พัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับ

4. ด้านเงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบไปด้วย

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา ตระหนักและให้ความสำคัญของการ

ดำเนินการนิเทศการศึกษา

4.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา เกิดความพร้อมในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา กำหนดนโยบายและแผนการนิเทศที่ชัดเจน เหมาะสม เป็นไปได้ และปฏิบัติตามแผนการนิเทศที่กำหนดอย่างยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

4.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษามีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำเอาผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ

4.5 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน จึงทำให้เกิดความพร้อมในการนิเทศภายใน โดยมีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ประเมินและนำเอาผลการนิเทศมาปรับปรุงอยู่เสมอ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ผลสำเร็จโดยมรการวางแผนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนิเทศระหว่างสถานศึกษานำผลประเมินการนิเทศแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับสถานศึกษาอื่นและนำผลการประเมินการนิเทศมาเผยแพร่มีการอบรมเพิ่มศักยภาพทางด้านการนิเทศภายในมีการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นเสนอแนะปัญหาจากผู้เข้าร่วมประชุมมีการให้คำปรึกษาแนะนำและเปลี่ยนระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศมีการรายงานผลการนิเทศภายในต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานครูและนักเรียนต่อชุมชนมีการรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบและมีการสรุปและรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายในถือเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นิเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนส่งเสริม ช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ อีกทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทั้งสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 2 รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) เพื่อศึกษารูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยสรุปผลดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

1. ผลการศึกษาสภาพการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มี 5 ด้านได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ และด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขและด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย

2.1 ด้านหลักการของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผน และหลักการทำงานเป็นทีมที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนวางแผนการนิเทศร่วมกัน ยึดความต้องการของครูเป็นหลัก ยึดอยู่บนหลักประชาธิปไตย เป็นกระบวนการกลุ่มที่สร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นในที่สุด

2.2 ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขนาดเล็ก และเพื่อให้

ผู้รับการนิเทศนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบไปใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านวิธีการดำเนินการ ซึ่งประกอบไปด้วย การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการณ์นิเทศ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน

2.4 ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา ตระหนักและให้ความสำคัญของการดำเนินการนิเทศการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา เกิดความพร้อมในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา กำหนดนโยบายและแผนการนิเทศที่ชัดเจน เหมาะสม เป็นไปได้ และปฏิบัติตามแผนการนิเทศที่กำหนดอย่างยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษามีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและนำเอาผลการประเมินมาปรับปรุงการนิเทศภายในสถานศึกษาอยู่เสมอ และผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายใน ไม่มีการสำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานทั้ง 4 ฝ่าย เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ไม่มีการกำกับติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการนิเทศภายในตามแผนการนิเทศและโครงการนิเทศภายใน และความต้องการการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่นักเรียนดังนั้นจึงต้องการให้มีการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อผู้เรียน โดยการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้ผู้นำด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อช่วยเพื่อนครูให้มีความเข้าใจที่ถ่องแท้ในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในการที่จะสร้างความเจริญงอกงามทางสติปัญญาให้เกิดแก่ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนากาญจน์ ศรีเนตร (2558) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายใน

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่า 1. สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนการนิเทศ ด้านการดำเนินการนิเทศ ด้านการประเมินและรายงานผลการนิเทศ และด้านการขยายผล ยกย่อง และเชิดชูเกียรติ

2. รูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ประกอบด้วย

2.1 ด้านหลักการของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า หลักการของรูปแบบการนิเทศภายใน ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วม หลักการวางแผนและหลักการทำงานเป็นทีม ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายในโรงเรียนจะบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาคครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องปฏิบัติงานร่วมกัน อาศัยการร่วมมือกัน มีการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวางแผน มีความยืดหยุ่น ยืดความต้องการของครูเป็นหลักซึ่งจะทำให้ครูสามารถนำประโยชน์ที่ได้รับจากการนิเทศไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของวิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ (2559) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง พบว่า หลักการประกอบด้วย หลักกัลยาณมิตร หลักประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วมและสร้างสรรค์งาน หลักการพัฒนาภาวะผู้นำครูให้สามารถปรับปรุงสังคมอีกต่อหนึ่ง และหลักการนิเทศเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการนิเทศภายในโดยใช้กระบวนการสอนแนะและพี่เลี้ยง (Coaching & Mentoring) จะประสบความสำเร็จควรดำเนินการดังนี้ 1. ผู้นิเทศควรสร้างความต้องการการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น กระตุ้นให้ผู้รับการนิเทศเกิดความต้องการในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เตรียมสื่ออุปกรณ์ เป้าหมายของการให้คำชี้แนะ การสอนอย่างเหมาะสม มีเทคนิค การอธิบายและเน้นจุดสำคัญ ในบางครั้งควรแสดงการทำงานให้ผู้รับการนิเทศได้เห็น 2. ผู้รับการนิเทศ ควรมีความพร้อมในการรับการนิเทศและได้มีการฝึกปฏิบัติตามที่ออกแบบ และ 3. กระบวนการนิเทศแบบสอนแนะและพี่เลี้ยง ควรวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครู สร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย สังเกตการณ์สอนของครูตามแผนที่วางไว้และให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้รับการนิเทศ จิรภรณ์ ส่งเสริม (2556) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการนิเทศภายในว่า ประกอบด้วย ภาวะผู้นำวัฒนธรรมโรงเรียนสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครความสัมพันธ์ของบุคลากรใน

โรงเรียน ความผูกพันต่อองค์กร แรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองและด้านกระบวนการ

2.2 ด้านวัตถุประสงค์ของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่า วัตถุประสงค์ของรูปแบบเพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้ทำหน้าที่ในการนิเทศภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในอีกทั้งสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศภายในอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะคุณลักษณะของผู้นิเทศที่ดีต้องมีความรู้ในหลักการนิเทศเป็นอย่างดี มีความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความกระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี มีวิธีการทำงานโดยยึดหลักประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ มีความจริงใจพร้อมจะให้ความช่วยเหลือต่อผู้อื่นในการให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัย ศรีนัยภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์ (2558) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร เขต 1 พบว่า 1. มีการสำรวจรวบรวมและกำหนดขอบเขตสภาพปัญหาต้องมีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของสภาพปัญหา เพื่อใช้ในการวางแผนการนิเทศ เชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศภายในมาให้ความรู้กับคณะกรรมการนิเทศ และผู้รับการนิเทศ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเชื่อมั่นในระบบนิเทศมากยิ่งขึ้น 2. ปฏิบัติงานนิเทศตามปฏิทินการนิเทศภายในที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบตรงต่อเวลาดำเนินตามแนวกลยุทธสมานฉันท์และโปร่งใส ผู้บริหารและผู้นิเทศต้องเสริมแรงด้วยการแนะนำ การออกคำสั่งและการติชมผลงานที่ออกมาเพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้พิจารณาทางเลือกในการปรับปรุงแก้ไขงานของตน ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความชัดเจนในเกณฑ์การนิเทศ มีการสร้างเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสามารถวัดได้ตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดและมีความเชื่อมั่นสูง

2.3 ด้านวิธีการดำเนินการของรูปแบบการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 พบว่าวิธีการดำเนินการของรูปแบบประกอบด้วย การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา การวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข และการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพิ่มพูล รมศรี (2558) ได้กล่าวว่ากระบวนการนิเทศภายในเป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ประกอบด้วย 1) การเตรียมการนิเทศ 2) การวางแผนการนิเทศ 3) การจัดระบบงานและการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำตามแผน 4) การดำเนินงานเป็นการปฏิบัติตามแผน 5) การประเมินผลการนิเทศ และ 6) การปรับปรุงแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรยา ททรัพย์หล้า (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า สภาพการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาแต่ละ

ขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่มีการดำเนินงานสูงที่สุดคือการปฏิบัติการนิเทศ รองลงมาคือการประเมินผล และการรายงานผลการสร้างสื่อ เครื่องมือและการพัฒนาวิธีการการวางแผนและการกำหนดทางเลือก และขั้นตอนที่มีการดำเนินงานต่ำสุดคือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ ส่วนแนวทางการดำเนินงานการนิเทศภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนควรจัดทำแบบสำรวจออนไลน์สำรวจความต้องการของครู และจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศที่ได้อย่างเป็นระบบ ผู้บริหารควรจัดประชุมครูด้วยกระบวนการ PLC ผู้บริหารนิเทศโดยการดูวิดีโอการสอนของครู ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินการนิเทศภายในให้คำแนะนำเชิงบวก และแจ้งผลการนิเทศต่อครู

2.4 ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตระหนักและให้ความสำคัญกับการนิเทศภายใน จึงทำให้เกิดความพร้อมในการนิเทศภายใน โดยมีการกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศ ปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ประเมินและนำเอาผลการนิเทศมาปรับปรุงอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศภายในถือเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพื่อให้การนิเทศบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตลอดจนส่งเสริม ช่วยเหลือและสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ อีกทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ทั้งสื่อ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณี ญาณะโส (2562) ศึกษาเรื่อง บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด พบว่า การนิเทศภายในเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูผู้สอนอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งไม่เพียงส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. ครู และบุคลากรควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก เห็นความสำคัญของการนิเทศภายในตลอดจนสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศอย่างจริงจัง
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรใช้ผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน และช่วยเหลือสถานศึกษาในการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลที่เกิดจากการนำรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ไปใช้
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลของ สถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *แนวทางการนิเทศช่วยเหลือโรงเรียนปฏิบัติการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: หน่วยงานศึกษานิเทศก์.
- กรรณิกา เจิมเทียนชัย. (2539). *การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การมหาวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรองทอง จิระเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษรการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยา หอยทอง. (2544). *การนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กิติมา ปรีดีดิถก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรภาพพิมพ์.
- กุลธวัช สมารักษ์. (2556). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานผ่าน เครือข่าย สังคมออนไลน์ โดยใช้กรณีศึกษา ด้วยวิดีโอแชร์ริง เพื่อพัฒนาทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- กุลวดี บัวโชติ. (2547). *การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนเอกชนในพระราชสำนัก*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). *การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น*. วิทยานิพนธ์ ปริญญา คุุชฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิณห์ธานี อุปาทัง. (2551). *การศึกษาการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จตุพร อศวโสวรรณ. (2555). *การพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยการจัดการประสบการณ์ ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญา คุุชฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- จूरีย์ จันท์เจริญ. (2539). การปฏิบัติการนิเทศวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรี
นครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร.
- ฉวีวรรณ พันวัน. (2552). การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชฎาภรณ์ ไชยยา. (2555). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
น.
- ชนากาญจรี ศรีเนตร. (2558). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 25. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญชัย อาจิณสมอาจารย์. (2547). การนิเทศการศึกษา EDUCATION SUPERVISION. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ K&P BOOKS.
- ญาณี ญาณะโส. (2562). บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี
ระยองและตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พัฒนา พงษ์พรหม. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนานิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐศักดิ์ จันท์ผล. (2552). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เน้นการ
กระจายอำนาจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เดือนใจ รักษาพงศ์. (2551). การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิตนา แคมมณี. (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2550). ศาสตร์การสอน.(พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธารทิพย์ ด้ายศ. (2561). การนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กตามการรับรู้ของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
โทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง. (2550). การนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ : ศักยภาพเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนา

พานิช.

- นพพรพรรณ ญาณโกมุท. (2558). *การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิด การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study)*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นวลจันทร์ พูลสวัสดิ์. (2546). *การศึกษาความต้องการการนิเทศภายในจากผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต., มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิยม สะอาดแก้ว. (2545). *การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอยะแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บันลือ พลฤกษ์วัน. (2537). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- _____. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ประภาภรณ์ พลรักษ์. (2560). *แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพ.
- ปานจันทร์ โททอง. (2542). *การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนแบบเรียนร่วมระหว่างเทคนิคสตอรี่บอร์ดดั้งแบบเดิมและแบบปรับปรุง*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยมาภรณ์ โชคอวยชัย. (2540). *การเปรียบเทียบผลการประเมินความต้องการจำเป็นระหว่างวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญที่ต่างกันโดยใช้เครื่องมือการประเมินความต้องการจำเป็นที่มีการตอบสนองเดียว*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญยวีร์ นาราษฎร์. (2556). *การนิเทศภายในโรงเรียนที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนบ้านห้วยป่าบด ตำบลผาสายมอด อำเภอยะรัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- พิรยา ทรัพย์หล้า. (2562). *แนวทางการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พูลสุข หิงคานนท์. (2540). *การพัฒนาารูปแบบการจัดการองค์การของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพิ่มพูล ร่มศรี. (2558). *การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในที่มีประสิทธิผล สำหรับโรงเรียน สังกัด*

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- มยุรีย์ เขียวฉ้ออน. (2541). การประเมินความต้องการจำเป็นด้านทักษะพื้นฐานของครูอนุบาลโดยใช้การ
วิเคราะห์งาน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2536). การประเมินโครงการ แนวคิด และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัย
การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนวัดเสด็จ. (2555). คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนวัดเสด็จ. ม.ป.พ.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2540). หลักการนิเทศการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วรรณิ ภิรมย์คำ. (2558). รูปแบบการนิเทศภายในที่มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก.
วารสารศึกษาศาสตร์, 26(2), 171 - 185.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2550). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการนิเทศ. นครปฐม: โครงการส่งเสริม
การผลิตตำราและเอกสารการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- _____. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์. (2559). รูปแบบการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการ
สอนแนะและพี่เลี้ยง. *The Golden Teak : Humanity and social Science Journal*
(GTHJ.), 22(2), 38 - 50.
- วีระศักดิ์ ชมภูคำ. (2550). การนิเทศการศึกษา. เชียงใหม่: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรัณย์ภัทร์ อินทรรักษาทรัพย์. (2558). แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ศานิต โหนแหยม. (2560). สภาพปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา. (2554). การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพาณิชยการ
เทคโนโลยี เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริรัตน์ ศรีสะอาด. (2542). การศึกษาประเภทของบุคลิกภาพของสมาชิก และขนาดของกลุ่มที่ส่งผลต่อ
การประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้กลุ่มเทคนิคกลุ่มสมมติ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงัด อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม.
- สมบัติ อ่วมอินจันทร์. (2540). บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการนิเทศการศึกษาเพื่อ

- พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมาน อัครภูมิ. (2537). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด. วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1. (2563). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
2563. อุตรดิตถ์: กลุ่มนโยบายและแผน.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2541). การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- _____. (2542). การพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2547). เอกสารการนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชน. กรุงเทพฯ: คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- _____. (2550). แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2551). การนิเทศติดตาม เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบคละชั้น. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
วิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี.
- สำนักงานสถาบันราชภัฏ. (2546). เอกสารสาระการเรียนรู้ประกอบชุดวิชาหลักเทคนิคการบริหารและ
การวางแผน. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- สุกัญญา งามบรรจง. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะใน
ศตวรรษที่ 21 ผ่านกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2546). สาระและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัย

นเรศวร.

สุวิมล ว่องวานิช. (2538). ความรู้ชายแดนด้านการประเมินผลการศึกษา. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 7(2), 52-67.

_____. (2542). รายงานการวิจัยการสังเคราะห์เทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นในวิทยานิพนธ์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสวี ชัดแจ่ม. (2538). *แบบจำลอง*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.

อนุชา กอนพวง. (2539). การใช้เทคนิคการสร้างแผนที่มโนทัศน์ในการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อการวางแผนงานกิจกรรมนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี โพธิ์ทอง. (2541). *นิเทศการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหงถ่ายเอกสาร.

อาคม จันทสุนทร. (2533). "การนิเทศภายในโรงเรียน" ในเอกสารการส่งเสริมการนิเทศภายในโรงเรียนของประเทศไทย, . กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อานนท์ สิงห์จ้อย. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในกับทักษะการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 3(3), 130-142.

อารมณ ฉนวนจิตร. (2551). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อำนาจ บัวศิริ. (2539). *การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2547). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอส.ดี.เพรส.

Glickman. (1990). *Supervision of Instruction : Development Approach*. Boston: Allyn and Bacon.

_____. (2007). *Supervision of Instruction : A developmental approach*. Boston: Allyn & Bacon.

Good, V. (1973). *Dictionary of Education*. NewYork: McGraw - Hill.

_____. (2005). *Dictionary of Education*. NewYork: McGraw - Hill.

Harris, B. M. (1985). *Supervisory Behavior in Education*. New Jersey: Prentice - Hall.

Joyce, B. W., M., (1985). *Models of teaching*. New Delhi: Prentice-Hall.

Keeves, J. P. (1998). *Education Research and Methodology and Methodology and*

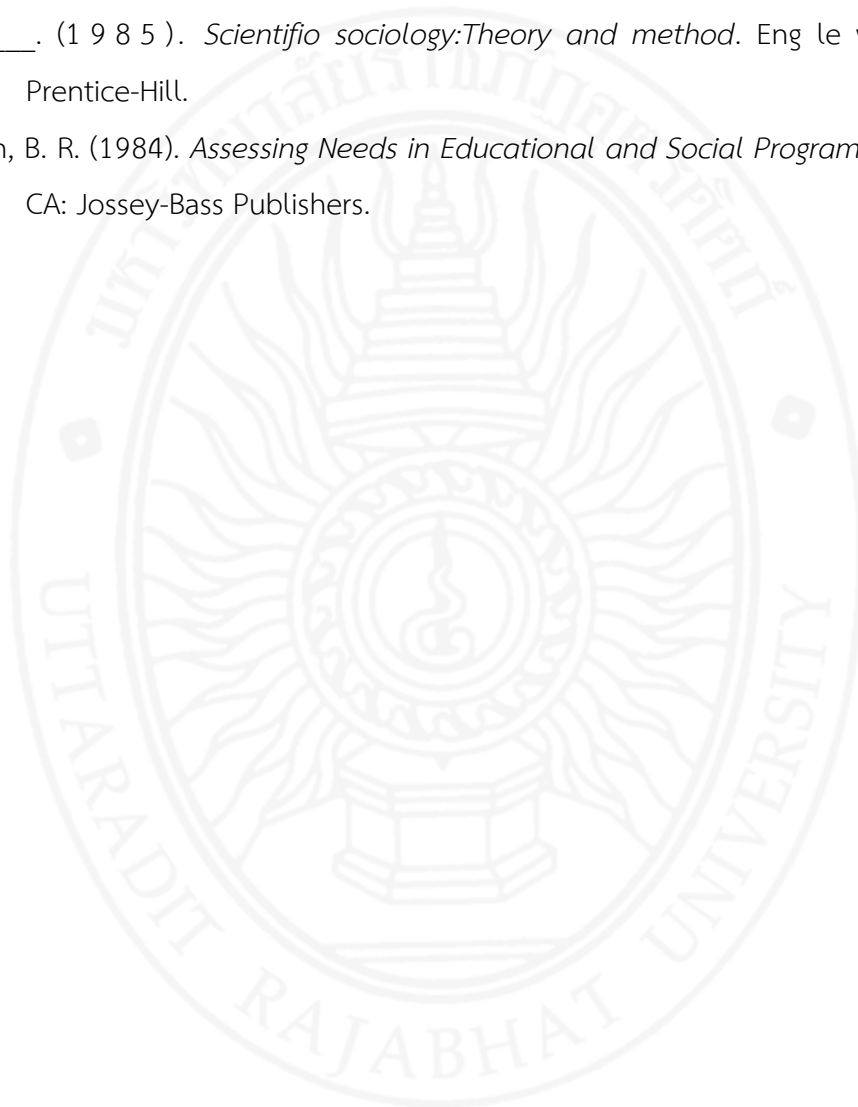
Measurement: An International Handbook. Oxford: Pergamon Press.

Smith, R. H. a. O. (1980). *Management : Making organizations perform*. New York: Macmillan.

Willer, D. (1967). *Scientific sociology : Theory and Method*. Englewood Cliffs, NJ: PrenticeHall.

_____. (1985). *Scientific sociology: Theory and method*. Englewood Cliff, N.J.: Prentice-Hill.

Witkin, B. R. (1984). *Assessing Needs in Educational and Social Programs*. San Francisco CA: Jossey-Bass Publishers.

ภาคผนวก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นายสมเด็ยว เกตุอินทร์ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุตรดิตถ์
2. ว่าที่พันตรีสมชาย อินทร์ขำ ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
3. นายบดินทร์ ฟองใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสิงห์ศรีสว่าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
4. นางสาวพัทธินันท์ณัชชา พุฒิมั่น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบึงท่ายวน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
5. นางวิภาลี เมืองศรี ครูโรงเรียนบ้านหนองกลาย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ภาคผนวก ข
สำเนาหนังสือราชการ

ที่ อว ๐๖๑๔.๑๐/ว๐๑๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายบดินทร์ ฟองใหญ่

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เนื้อหาบทที่ ๑-๓	จำนวน ๑ ชุด
	๒. ร่างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบประเมินความถูกต้องของแบบสอบถาม	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

โทรสาร ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว ๐๖๑๔.๑๐/ว๐๑๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวพัทธินันท์ณัชชา พุดหมื่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เนื้อหาบทที่ ๑-๓	จำนวน ๑ ชุด
	๒. ร่างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบประเมินความถูกต้องของแบบสอบถาม	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจิ้น)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

โทรสาร ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว ๐๖๑๔.๑๐/ว๐๑๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายสมเดี๋ยว เกตุอินทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เนื้อหาบทที่ ๑-๓	จำนวน ๑ ชุด
	๒. ร่างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบประเมินความถูกต้องของแบบสอบถาม	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจิ้น)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๔๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

โทรสาร ๐ ๕๕๔๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๘ ๔

ที่ อว ๐๖๑๔.๑๐/ว๐๑๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ว่าที่พันตรีสมชาย อินทร์ขำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เนื้อหาบทที่ ๑-๓	จำนวน ๑ ชุด
	๒. ร่างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบประเมินความถูกต้องของแบบสอบถาม	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจิ้น)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

โทรสาร ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๘ ๔

ที่ อว ๐๖๑๔.๑๐/ว๐๑๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์
เรียน นางวิลาลี เมืองศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. เนื้อหาบทที่ ๑-๓	จำนวน ๑ ชุด
	๒. ร่างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบประเมินความถูกต้องของแบบสอบถาม	จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์เชิงวิชาการของวิทยานิพนธ์ดังกล่าว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจัน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๔๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

โทรสาร ๐ ๕๕๔๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๘

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว ๐๖๑๔.๑๐/๐๖๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย คิวอาร์โค้ด หรือลิงค์แบบสอบถามเพื่อการวิจัยออนไลน์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านช่วยประสานงานให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดของท่าน ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยออนไลน์ตามคิวอาร์โค้ด หรือลิงค์แบบสอบถามเพื่อการวิจัยออนไลน์ ที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.เชาวฤทธิ์ จันจิ้น)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๔๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว๐๖๑๔.๑๐/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

เรียน นายจตุรงค์ บุญเสื่อ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากคลอง

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก” ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Line เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการผู้บริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ตามวัน เวลา ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ชญญา จันทรตรง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๔๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว๐๖๑๔.๑๐/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

เรียน นางสาวจิตติพร ธรกิจ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหน้าพระธาตุ

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก” ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Line เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ตามวัน เวลา ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ชญญา จันทร์ตรง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว๐๖๑๔.๑๐/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

เรียน นายนิติศันท์ จันทับทอง รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านในเมือง

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก” ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Line เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ตามวัน เวลา ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อัญญา จันทร์ตรง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว๐๖๑๔.๑๐/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

เรียน นางชนิษฐา อยู่เจริญกิจ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านหัวค่าย

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก” ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Line เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ตามวัน เวลา ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทร์ตรง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว๐๖๑๔.๑๐/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

เรียน นางสาวชลธิชา ไชยวงศ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลอุดรดิตถ์

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก” ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Line เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ตามวัน เวลา ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทร์ตรง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว๐๖๑๔.๑๐/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

เรียน ดร.สมเด็ยว เกตุอินทร์ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรดิตถ์

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก” ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Line เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ตามวัน เวลา ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทรตรง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๔๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว๐๖๑๔.๑๐/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุดรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

เรียน ว่าที่พันตรีสมชาย อินทร์ขำ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายใน
สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุม
การจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group
Discussions) เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก” ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔
เวลา ๐๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Line เพื่อให้การดำเนินการ
วิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา
เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ตามวัน เวลา ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์
ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ชญญา จันทร์ตรง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๔๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ที่ อว๐๖๑๔.๑๐/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ ๕๓๐๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions)

เรียน นายคำณ จวนอาจ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑

ด้วย นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต ๑” ซึ่งมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมผกา ธรรมสิทธิ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในการควบคุมการจัดทำวิทยานิพนธ์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะจัดการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) เรื่อง “รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก” ในวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เวลา ๐๙.๐๐ น. ซึ่งเป็นการสนทนากลุ่มทางออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Line เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จคล่องไปด้วยดี จึงขอเรียนเชิญท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการผู้บริหารสถานศึกษา เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ตามวัน เวลา ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในชั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ธัญญา จันทรตรง)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๕๕๕๑ ๖๖๐๑-๓๑ ต่อ ๑๖๔๙

นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ ๐ ๘๔๒๒ ๖๓๑๙ ๔

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

คำชี้แจง : แบบสอบถามเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของการนิเทศ
ภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

ในการตอบแบบสอบถามทั้งสามตอน กรุณาตอบตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ
เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะส่งผลให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีความสมบูรณ์ และมีคุณค่าต่อการนำไปใช้ในการ
บริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กต่อไป

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามฉบับนี้

(นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ)

ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับข้อมูลของท่าน

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 20 - 30 ปี 31 - 40 ปี 40 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

 ปริญญาตรี ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโท ปริญญาเอก อื่น ๆ

4. ตำแหน่ง

 ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ

5. ประสบการณ์การทำงาน

 น้อยกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี 10 - 15 ปี 15 - 20 ปี 20 ปีขึ้นไป

ที่	รายการ	สภาพการดำเนินงาน					ความต้องการ				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
25.	สถานศึกษากำกับ ติดตามความก้าวหน้า ในการดำเนินการนิเทศภายในตามแผนการนิเทศ และโครงการนิเทศภายใน										
26.	สถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในสถานศึกษาตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผน										
27.	สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน										
28.	สถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายใน และแจ้งครูในสถานศึกษาให้ทราบโดยทั่วกัน										
29.	สถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ										
30.	สถานศึกษานำข้อมูลการนิเทศภายในไปเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบ										
31.	สถานศึกษานำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่										
การจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน											
32.	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ										
33.	ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นรายบุคคล										
34.	ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ										
35.	คณะกรรมการนิเทศพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนประกอบการนิเทศ										
36.	คณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะและข้อสังเกตจากการนิเทศ เพื่อปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง										
37.	สถานศึกษาพัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับของครู										
38.	ข้อมูลการนิเทศของครูแต่ละคนได้รับการปกปิด และรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศจากคณะกรรมการการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษา										

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง
แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

แบบสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

คำชี้แจง

1. แบบสนทนากลุ่มนี้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายวิชาการ และศึกษานิเทศก์ มีวัตถุประสงค์เพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 สภาพข้อมูลทั่วไป
 - ตอนที่ 2 แบบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน และความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไปสภาพการดำเนินงานความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

(นายยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ)

ครูศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ตอนที่ 1 สภาพข้อมูลทั่วไป

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ชื่อ - สกุล.....อายุ.....

ตำแหน่ง.....วิทยฐานะ.....

ประสบการณ์.....

ระดับการศึกษา.....

ตอนที่ 2 แบบสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน และความต้องการการนิเทศภายใน เพื่อนำไปสู่รูปแบบการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

2.1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา

สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการสำรวจข้อมูลจากการปฏิบัติงานของ 4 ฝ่าย และแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.96$) สถานศึกษานำผลการประเมินที่หลากหลายมากำหนดความต้องการจำเป็นในการนิเทศ ($\bar{X} = 3.41$) และสถานศึกษามีการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 3.27$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับจากมากไปหาน้อย ($\bar{X} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอก ($\bar{X} = 4.67$) สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ($\bar{X} = 4.65$) และสถานศึกษามีการวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.64$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น การสำรวจความต้องการจำเป็นในการนิเทศภายในสถานศึกษา พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก (PNI = 0.99) สถานศึกษาให้บุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามี

ส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการนิเทศ (PNI = 0.93) และ สถานศึกษามีการรวบรวมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอก (PNI = 0.85)

2.1.1 สภาพการดำเนินงานของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

2.1.2 ความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

2.2 ด้านการวางแผนการนิเทศ

สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษากำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.10$) สถานศึกษากำหนดขอบเขตและความรับผิดชอบของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) สถานศึกษาจัดทำแผนนิเทศโดยระบุขั้นตอนรายละเอียดกิจกรรมการนิเทศภายในที่ชัดเจน ($\bar{X} = 3.63$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการวางแผนการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษากำหนดโครงการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.73$) สถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.71$) สถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการนิเทศภายในที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.71$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการวางแผนการนิเทศ พบว่า ข้อที่มี

ความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษาก่อนดำเนินการนิเทศภายใน (PNI = 0.69) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินผลในการนิเทศภายใน (PNI = 0.52) และ สถานศึกษามี การวางแผน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.38)

2.2.1 สภาพการดำเนินงานของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

2.2.2 ความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

2.3 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ

สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงานนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.07$) สถานศึกษากำกับติดตามให้การนิเทศภายในเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.07$) สถานศึกษาจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 3.06$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาจัดบรรยากาศการนิเทศภายในที่มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.73$) สถานศึกษามีการประชุม ปรึกษาหารือหลัง

การจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ ($\bar{X} = 4.68$) สถานศึกษาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.67$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการปฏิบัติการนิเทศ พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาประชุมชี้แจงให้ครูเข้าใจบทบาทของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.50) สถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง (PNI = 0.48) และสถานศึกษามีการประชุม ปรึกษาหารือหลังการจัดการนิเทศภายในเพื่อแก้ปัญหาการนิเทศ (PNI = 0.42)

2.3.1 สภาพการดำเนินงานของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

2.3.2 ความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

2.4 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานการนิเทศภายในสถานศึกษาตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.98$) สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 3.96$) สถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งครูในสถานศึกษาให้ทราบโดยทั่วกัน

($\bar{X} = 3.80$) ส่วนความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษารายงานผลการนิเทศภายในและแจ้งครูในสถานศึกษาให้ทราบโดยทั่วกัน ($\bar{X} = 4.68$) สถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการนิเทศภายใน ($\bar{X} = 4.66$) สถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.66$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ สถานศึกษานำข้อมูลการนิเทศภายในไปเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบ (PNI = 1.41) สถานศึกษาตรวจสอบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนิเทศภายในสถานศึกษา (PNI = 0.82) และ สถานศึกษานำวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของครูไปเผยแพร่ (PNI = 0.58)

2.4.1 สภาพการดำเนินงานของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

2.4.2 ความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

2.5 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน

สภาพการดำเนินงานของกระบวนการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.06$) คณะกรรมการนิเทศพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ของครูแต่ละคนประกอบการนิเทศ ($\bar{X} = 4.06$) ข้อมูลการนิเทศของครูแต่ละคนได้รับการปกปิดและรับรู้ได้เฉพาะครูที่ได้รับการนิเทศจากคณะกรรมการการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนความต้องการการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ ($\bar{X} = 4.73$) ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.69$) สถานศึกษาพัฒนาเครื่องมือการนิเทศที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับของครู ($\bar{X} = 4.66$) ตามลำดับ เมื่อจัดอันดับค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ด้านการจัดระบบสนับสนุนการนิเทศภายใน พบว่า ข้อที่มีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการการนิเทศใช้ข้อมูลและข้อสังเกตจากการนิเทศพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นรายบุคคล (PNI = 0.38) ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างสม่ำเสมอ (PNI = 0.36) และ ครูจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาของตนเองเพื่อพร้อมรับการนิเทศ (PNI = 0.17)

2.5.1 สภาพการดำเนินงานของการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

2.5.2 ความต้องการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะทั่วไป

.....

.....

.....

.....

.....

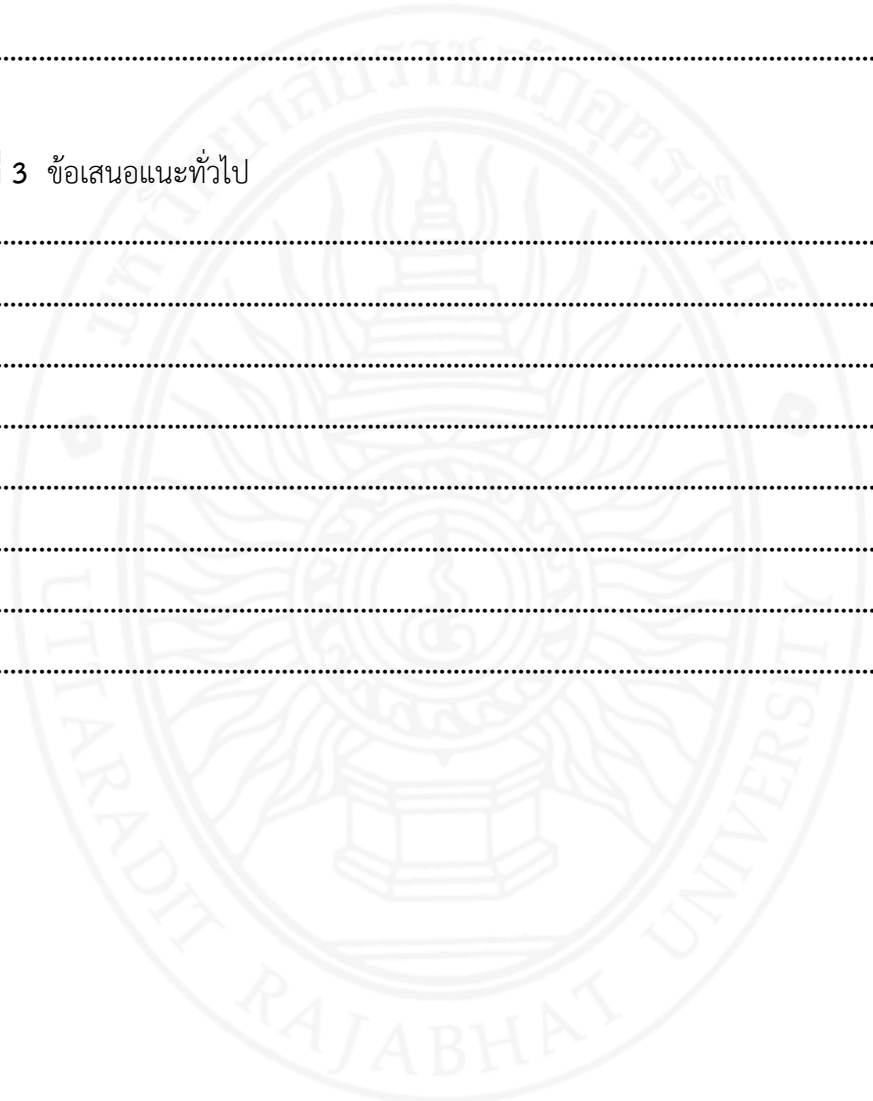
.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ยุทธศักดิ์ หาดเคลือบ
วัน เดือน ปี เกิด	16 กันยายน 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดอุดรธานี
วุฒิการศึกษา	ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตร์)
ที่อยู่ปัจจุบัน	247 หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

